

ZEDELGEM
KERKENBELEIDSPLAN

4 JULI 2017

NOTA OPGEMAAKT DOOR

Line Putseys en Michelle Dufoot

DOSSIERNR°

6395

INHOUD

SAMENVATTEND OVERZICHT	1
PAROCHIEKERK SINT-LAURENTIUS	1
1 identificatie	1
2 beschrijving	1
2.1 cultuurhistorische waarde	1
2.2 architecturale mogelijkheden	4
2.3 bouwfysische toestand	5
3 Situering in de ruimtelijke omgeving	6
4 beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	7
5 onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie met plan van aanpak	7
5.1 onderbouwde visie op toekomstig gebruik en toekomstige visie	7
5.2 plan van aanpak onderzoek toekomstige invulling nevenfuncties of herbestemming	8
PAROCHIEKERK SINT-ELIGIUS	1
1 identificatie	1
2 beschrijving	1
2.1 cultuurhistorische waarde	1
2.2 architecturale mogelijkheden	2
2.3 bouwfysische toestand	4
3 situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	4
4 beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	6
5 onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie met plan van aanpak	6
5.1 onderbouwde visie op toekomstig gebruik en toekomstige visie	6
5.2 Plan van aanpak onderzoek toekomstige invulling nevenfuncties of herbestemming	6
PAROCHIEKERK SINT-ANDREAS	1
1 identificatie	1
2 beschrijving	1
2.1 cultuurhistorische waarde	1
2.2 architecturale mogelijkheden	3
2.3 bouwfysische toestand	5
3 situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	5
4 beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	6
5 onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie met plan van aanpak	7
5.1 onderbouwde visie op toekomstig gebruik en toekomstige visie	7
5.2 plan van aanpak onderzoek toekomstige invulling nevenfuncties of herbestemming	7
PAROCHIEKERK SINT-MARTINUS	1
1 identificatie	1
2 beschrijving	1
2.1 cultuurhistorische waarde	1
2.2 architecturale mogelijkheden	3
2.3 bouwfysische toestand	6
3 situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	6
4 beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	8

5	onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie met plan van aanpak	8
5.1	onderbouwde visie op toekomstig gebruik en toekomstige visie	8
5.2	plan van aanpak onderzoek toekomstige invulling nevenfuncties of herbestemming	8

PAROCHIEKERK ONZE-LIEVE-VROUW	1
--------------------------------------	----------

1	identificatie	1
2	beschrijving	1
2.1	cultuurhistorische waarde	1
2.2	architecturale mogelijkheden	2
2.3	bouwfysische toestand	3
3	situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	3
4	beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	5
5	onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie met plan van aanpak	5
5.1	onderbouwde visie op toekomstig gebruik en toekomstige visie	5
5.2	plan van aanpak onderzoek toekomstige invulling nevenfuncties of herbestemming	5

BIBLIOGRAFIE	1
BIJLAGEN	1

SAMENVATTEND OVERZICHT

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende kerkgebouwen voor de Rooms-Katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Zedelgem:

- DN0412, Parochiekerk Sint-Laurentius, Kerkplein 5, 8210 Zedelgem
- DN0413, Parochiekerk Sint-Eligius, Sint-Elooistraat z.n., 8210 Zedelgem
- DN0414, Parochiekerk Sint-Andreas, Brugsestraat 1, 8211 Aartrijke
- DN0415, Parochiekerk Sint-Martinus, Dorp 12, 8210 Loppem
- DN0416, Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw, Koning Albertstraat z.n., 8210 Zedelgem

De kerk Sint-Laurentius te Zedelgem is beschermd, net als de kerk Sint-Martinus die is gelegen in het beschermd dorpsgezicht van Loppem.

De parochies O.L.Vrouw Veldegem, St. Andreas Aartrijke, St. Eligius Zedelgem, St.-Laurentius Zedelgem en St.-Martinus Loppem behoren tot de Eenheid/federatie PE Tabor Zedelgem die werd opgestart in 2002.

Er is in de gemeente een retributiereglement voorzien om elke kerk ter beschikking te stellen van socio-culturele verenigingen bv. voor het organiseren van concerten (meestal rond de kerstperiode) of andere evenementen¹.

---

¹ De toekomstvisie met betrekking tot het kerkelijk patrimonium te Zedelgem die in onderling overleg tussen de burgerlijke en kerkelijke partijen tot stand kwam bevindt zich in bijlage 1 en 2.

Naam	gebruik
Parochiekerk Sint-Laurentius DN0412	Valorisatie en nevenbestemming in de tijd ²
Parochiekerk Sint-Eligius DN0413	Valorisatie en nevenbestemming in de tijd
Parochiekerk Sint-Andreas DN0414	Valorisatie en nevenbestemming in de tijd
Parochiekerk Sint-Martinus DN0415	Valorisatie en nevenbestemming in de tijd
Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw DN0416	Valorisatie en nevenbestemming in de tijd

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Zedelgem, het centraal kerkbestuur van Zedelgem en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren en werd vervolgens goedgekeurd:

- door de bisschop van Brugge op 16 juni 2017³;
- door de gemeenteraad van de gemeente Zedelgem op 29 juni 2017⁴.

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of er wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien er wijzigingen moeten aangebracht worden, worden deze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop van Brugge en door de gemeenteraad.

---

² In overeenstemming met de gebruikte terminologie van de Vlaamse bisschoppen betekent nevenbestemming in de tijd dat het kerkgebouw occasioneel, buiten de uren van de religieuze activiteiten, voor andere doeleinden of door andere instanties gebruikt worden.

³ Zie bijlage.

⁴ Zie bijlage.

PAROCHIEKERK SINT-LAURENTIUS

1 identificatie

naam: Parochiekerk Sint-Laurentius
ligging: Kerkplein 5, 8210 Zedelgem
eigenaar: Gemeente Zedelgem
bescherming(en): - is vastgesteld als bouwkundig erfgoed Parochiekerk Sint-Laurentius: 27/11/2011
- toren beschermd als monument: 25/03/1938
- kerk beschermd als monument: 01/12/2000
- kerk met omgeving : 01/12/2000

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

Bron: Van Vlaenderen, Patricia, 01-02-2009, Vlaamse gemeenschap

Bron: google maps

2 beschrijving

2.1 cultuurhistorische waarde

Georiënteerde parochiekerk toegewijd aan Sint-Laurentius. Driebeukig neoclassicistisch bedehuis met 14de-eeuwse westtoren (toren beschermd bij K.B. van 25/03/1938, kerk met roerende goederen beschermd bij M.B. van 01/12/2000) gelegen binnen een gaaf bewaarde kerkomgeving (beschermd als dorpsgezicht bij M.B. van 01/12/2000). De kerk is als puntrelict opgenomen in de Landschapsatlas (versie 1.0, AROHM 2001).

De oorsprong van een eerste kerkgebouw, waarschijnlijk een eenvoudige, houten kapel, is onbekend. Deze is dan wellicht vervangen door een stenen, romaanse kerk. In de 14de eeuw wordt een nieuwe, gotische kerk opgetrokken. De torennaald, oorspronkelijk in steen uitgevoerd met gaanderij en vier hoektorens, wordt in 1786 wegens bouwvalligheid afgebroken en vervangen zie huidig. Een tekening van 1841, van de hand van de Brugse schilder P.F. De Noter, toont een kleine, driebeukige kerk met breed transept en de monumentale westtoren.

In het begin van de 19de eeuw, wanneer het kerkelijke leven na de Franse Revolutie weer op gang komt, ondergaat de kerk meerdere herstellingen. In de eerste helft van de 19de eeuw kent Zedelgem een spectaculaire bevolkingsgroei. Een uitbreiding van de kerk wordt noodzakelijk. In 1839 ontwerpt provinciaal architect Van Caneghem een eerste ontwerp voor een nieuwe kerk. De uitvoering kan echter door de hoge kosten niet doorgaan. Pierre Buyck, die als provinciaal architect van 1846 tot 1877 Van Caneghem opvolgt, ontwerpt in 1845 een kerk in neoclassicistische stijl. Dit plan wordt wel goedgekeurd

en de aanbesteding wordt in 1846 toegewezen aan de aannemer en timmerman Joannes Somerlinck-Van Heule uit Brugge. De kerk is gelijkend aan die van Sint-Pieters, deelgemeente van Brugge, en eveneens ontworpen in dezelfde periode door architect Pierre Buyck. De oorspronkelijke, gotische kerk wordt afgebroken en vervangen door de huidige in neoclassicistische stijl. Van het 14de-eeuwse gebouw blijft enkel de toren bewaard.

De plattegrond ontvouwt: een voorgeplaatste vierkante westtoren, een driedelig schip onder zadeldak met pseudo-basilicale opstand en zes traveeën, een pseudo-transept, een hoofdkoor van een travee met rechte afsluiting en een noord- en zuidsacristie.

De westtoren is opgetrokken in witbeschilderde baksteen boven een plint van donkere baksteen, resten van ijzerzandsteen. Voorts rode baksteenbouw met gebruik van gele baksteen voor de plint en strek- en rollagen boven de rondbogige muuropeningen. Blauwe hardsteen voor onderdorpels en ter afdekking van de tuitgevels. Leien bedaking.

De kerk is toegankelijk via een brede bordestrap aan de zijkanten afgesloten door smeedijzeren hekken, steunend op platen in blauwe hardsteen.

Westtoren met overhoekse, verjongende steunberen. Westgevel met vier geledingen. Portaal gevat in een geprofileerde, korbboogvormige blauwhardstenen omlijsting en erboven een spitsboogvormig tweelicht met driepasbogen en vierpas in een geprofileerde bakstenen omlijsting onder een waterlijst. Panelen op de borstwering met jaarsteen "ANNO" "1847". Bovenbouw aan de vier zijden uitgewerkt met spitsboognissen met bakstenen afzaten en geprofileerde omlijstingen, erboven gekoppelde, spitsboogvormige galmgaten in een geprofileerde omlijsting. Aflijnende omlopende tandenlijst. Torenbekroning met ingesnoerde naaldspits. Sporen van ontlastingsbogen ter hoogte van de steunberen in de zuidoost- en noordoosthoek.

De zijbeuken zijn opengewerkt door rondboogvensters met aflijnende waterlijst. Koorgevels afgewerkt met tuittop. Blinde oostgevel met vier gedichte openingen en kruisbeeld onder houten afdak. Noord- en zuidsacristie onder lessenaarsdak.

Interieur. Witbepleisterde basiliek, het pleisterwerk is vernieuwd in 1980, schip geritmeerd door rondbogige scheibogen op zuilen met vierkante sokkel en kapiteel in Dorische stijl. Inkomportaal met houten, vlakke zoldering. Middenbeuk en koor overdekt met houten tongewelf geplafonneerd op rinkelatten en met ingekiefde datum "1846". De zijbeuken zijn overwelfd door bakstenen kruisribgewelven steunend op imposten onder meer aansluitende pilasters nabij de zijaltaren. Koepelgewelf ter hoogte van het transept.

Barok hoofdaltaar, beschilderd portiekaltaar uit het derde kwart van de 17de eeuw. Gekoppelde composiete zuilen dragen een gekorniste kroonlijst met erboven een heiligenbeeld onder baldakijn daterend van 1873.

Zuidelijk zijaltaar gewijd aan Sint-Laurentius in beschilderd hout. Barok portiekaltaar van 1651. Composiete zuilen, versierd met bas-reliëfs, dragen een gekorniste kroonlijst met tandenfries en eierlijst. Erboven een rondboognis, bekroond en geflankeerd door voluten, met een beeld van de heilige Laurentius uit 1651. Flankerende vazen. Het gepolychromeerde, houten beeld van de heilige Laurentius op het altaar dateert van de 18de eeuw.

Noordelijk zijaltaar gewijd aan de Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans. Barok portiekaltaar in beschilderd hout, daterend uit het derde kwart van de 17de eeuw. Composiete zuilen, onderaan versierd met bas-reliëfs, dragen een gekorniste kroonlijst met tandenfries en eierlijst waarboven een rondboognis met voluten, geflankeerd door twee vazen. In de nis een beeld van O.-L.-Vrouw met scepter en Kind van 1651.

Meubilair. Romaanse doopvont uit de tweede helft van de 12de eeuw (1150-1160) nabij de westgevel van de zuidelijke zijbeuk. Gerealiseerd in Doornikse steen door een Doorniks beeldhouwersatelier (99 X 102) met gesculpteerde bas-reliëfs aan de vier zijden. De doopvont vertoont sterke gelijkenissen onder meer met de romaanse doopvont van de kathedraal van Winchester in Engeland. Vierzijdige kuip op een zware middenzuil, geflankeerd door vier (nog drie resterende) getorseerde hoekzuiltjes op een gemeenschappelijke voet met acht gestileerde monster- en leeuwenkoppen. Middenzuil met insnoeringen die een houten ton, waarin het doopsel rechtstaand werd uitgevoerd, moeten evoceren. De bas-reliëfs verbeelden op drie zijden het leven van Sint-Niklaas (de kelklegende, de drie arme meisjes en de drie

scholieren) en op de vierde zijde heraldisch opgestelde dieren en soldaten (zuidzijde). Hoekfiguren met afbeelding van een hoornblazer, Sint-Niklaas als novice, Sint-Niklaas als kerkvader en een gevleugelde figuur (wellicht de overleden heilige). De rand van de bovenkant is versierd met gesculpteerd rankwerk en maskers in de hoeken.

Eikenhouten biechtstoel van 1661 in renaissancestijl in de noordbeuk, eventueel toe te wijzen aan de Brugse schrijnwerker Jan Brouckman. Stijlen met hermenfiguren, met onder meer links voorstelling van Maria met Kind en rechts de Heilige Laurentius. Zijpanelen in stijl- en regelwerk.

Preekstoel van 1766 in rococostijl. Ronde kuip met houtsnijwerk met voorstelling van de drie goddelijke deugden: geloof, hoop en liefde. Voetstuk in de figuur van Johannes de Evangelist, hemel voorzien met duif.

Twee neoclassicistische, eikenhouten biechtstoelen uit het derde kwart van de 19de eeuw, respectievelijk in de noord- en zuidbeuk.

Enkele 17de-eeuwse schilderijen: in het koor links "Christus aan het kruis met Onze-Lieve-Vrouw, Heilige Johannes en Maria Magdalena" en rechts "De opdracht van Christus in de tempel", in het zuidelijke zijaltaar "De marteldood van Sint-Laurentius" (1651). Kruisweg uit de tweede helft van de 18de eeuw(?) hangt in de noord- en zuidbeuk.

In het noordelijke zijaltaar "De heilige Dominicus ontvangt de rozenkrans van Onze-Lieve-Vrouw en vijftien medaillons uit het leven van Christus" (vermoedelijk circa 1816 wanneer in Zedelgem het broederschap van de Heilige Rozenkrans is opgericht). "De schat van Sint-Laurentius" in het hoofdaltaar door Désiré Mergaert (° Kortemark 1829- † Brugge 1890) dateert uit het derde kwart van de 19de eeuw.

Doksaal met orgel daterend van 1743 kan eventueel zijn gebouwd door de orgelbouwer Andries Jacob Berger (Brugge). Het orgel is in 1867 door Lodewijk Hooghuys gerestaureerd die dan wellicht ook een nieuwe windlade installeert. In 1862 gebeuren onderhoudswerken door de firma Loncke. Klassiek ensemble met een merkwaardige, sierlijke orgelkast en instrumentaal kwalitatieve onderdelen. Ten noorden van de ingang bevindt zich een gipsen piëta op een gemarmerde sokkel, opgedragen aan de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog.

Belangrijke verzameling van edelsmeedwerk met voorwerpen uit de 17de, 18de en 19de eeuw.

Omringend voormalig kerkhof, thans lapidarium, afgezet met laag gesnoeide haag en leilinden. Omlopend gekasseid druippad. Grafstenen onder meer in neogotische en art-decostijl. In de noordoosthoek van het kerkhof, kleine enclave omgeven door een wit, kalkstenen muurtje onder arduinen dekplaat met graven van gesneuvelden. Ten noorden van de westtoren een klein Brits oorlogskerkhof bestaande uit drie graven van soldaten gesneuveld tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Achter het koor een Heilig Hartbeeld op bakstenen sokkel, zie opschrift uitgevoerd door "G. BREEMEERSCH". (inventaris.onroerendergoed.be).

2.2 architecturale mogelijkheden

2.2.1 grootte, opdeelbaarheid en inrichting

Zie ook beschrijving in 2.1.

Interieur: Witbepleisterde basiliek, het pleisterwerk is vernieuwd in 1980, schip geritmeerd door rondbogige scheidbogen op zuilen met vierkante sokkel en kapiteel in Dorische stijl. Inkomportaal met houten, vlakke zoldering. Middenbeuk en koor overdekt met houten tongewelf geplafonneerd op rinkellatten en met ingekleefde datum "1846". De zijbeuken zijn overwelfd door bakstenen kruisribgewelven steunend op imposten onder meer aansluitende pilasters nabij de zijaltaren. Koepelgewelf ter hoogte van het transept.

Barok hoofdaltaar, beschilderd portiekaltaar uit het derde kwart van de 17de eeuw. Gekoppelde composiete zuilen dragen een gekorniste kroonlijst met erboven een heiligenbeeld onder baldakijn daterend van 1873.

Zuidelijk zijaltaar gewijd aan Sint-Laurentius in beschilderd hout. Barok portiekaltaar van 1651. Composiete zuilen, versierd met bas-reliëfs, dragen een gekorniste kroonlijst met tandenfries en eierlijst. Erboven een rondboognis, bekroond en geflankeerd door voluten, met een beeld van de heilige Laurentius uit 1651. Flankerende vazen. Het gepolychromeerde, houten beeld van de heilige Laurentius op het altaar dateert van de 18de eeuw.

Noordelijk zijaltaar gewijd aan de Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans. Barok portiekaltaar in beschilderd hout, daterend uit het derde kwart van de 17de eeuw. Composiete zuilen, onderaan versierd met bas-reliëfs, dragen een gekorniste kroonlijst met tandenfries en eierlijst waarboven een rondboognis met voluten, geflankeerd door twee vazen. In de nis een beeld van O.-L.-Vrouw met scepter en Kind van 1651.

		breedte (m)	lengte (m)	oppervlakte	af trek hoeken
Middenschip	1	7,70	23,35	179,80 m ²	
Zijbeuk Links	2	4,15	23,35	96,90 m ²	
Zijbeuk Rechts	3	4,15	23,35	96,90 m ²	
Portaal	4	3,40	7,10	24,14 m ²	
Voorportaal	5	2,15	2,40	5,16 m ²	
Berging Portaal Links	6	0,75	7,10	5,33 m ²	
Berging Portaal Rechts	7	0,75	7,10	5,33 m ²	
Kapel Voor Links	8	3,15	2,45	7,72 m ²	
Kapel Voor Rechts	9	3,15	2,45	7,72 m ²	
Bijaltaar Links	10	3,15	2,40	7,56 m ²	
Bijaltaar Rechts	11	3,15	2,40	7,56 m ²	
Koor & Altaar	12	8,65	14,10	121,97 m ²	11,10
Sacristie	13	3,15	7,40	23,31 m ²	
Sas Links	14	3,20	1,50	4,80 m ²	1,20
CV Berging Links	15	3,25	3,50	11,38 m ²	0,72
Berging Achteraan	16	3,20	3,60	11,52 m ²	
Berging Oksaal	17	5,05	5,00	25,25 m ²	

Oksaal	18	5,05	3,65	18,43 m ²	2,43
TOTAAL				660,76 m ²	645,31 m ²

2.2.2 voorzieningen (verwarming, sanitair, keuken, elektriciteit)

Er is geen keuken. Er is 1 toilet aanwezig, verbonden aan de sacristie en niet openbaar. Er is verwarming en elektriciteit aanwezig.

2.2.3 uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om deelruimtes af te splitsen

De kerk is omringd door een voormalig kerkhof, thans lapidarium, afgezet met laag gesnoeide haag en leilinden. De overblijvende graven liggen verspreid in deze groene zone, dus in principe zijn er uitbreidingsmogelijkheden. Ten noorden van de weststoren bevindt zich een klein Brits oorlogskerkhof bestaande uit drie graven van soldaten gesneuveld tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Het gaat om een driebeukige kerk met toren, kapellen en sacristie waardoor er in principe mogelijkheden zijn tot het afsplitsen van deelruimten.

2.2.4 toegankelijkheid voor andersvaliden

De kerk is toegankelijk voor mindervaliden door een hellend vlak aan de inkomdeur, aangebracht naast de brede bordestrap.

2.2.5 aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurgoederen

Zie ook punt 2.1.

- Gerestaureerde romaanse doopvont uit de tweede helft van de 12de eeuw (1150-1160)
- Eikenhouten biechtstoel van 1661 in renaissancestijl
- Preekstoel van 1766 in rococostijl
- Twee neoclassicistische, eikenhouten biechtstoelen uit het derde kwart van de 19de eeuw
- Drie barokke altaren (17de eeuws).
- Retabel over 'De Schat van Sint-Laurentius'
- Enkele 17de eeuwse schilderijen
  - Christus aan het kruis met Onze-Lieve-Vrouw, Heilige Johannes en Maria Magdalena
  - De opdracht van Christus in de tempel
  - De marteldood van Sint-Laurentius (1651)
- Schilderij uit de 18de eeuw
  - Kruisweg
- De heilige Dominicus ontvangt de rozenkrans van Onze-Lieve-Vrouw en 15 medaillons uit het leven van Christus (Berger)
- Doksaal met orgel daterend van 1743 (beschermd in combinatie met de kerk)
- Een gipsen piëta op een gemarmerde sokkel, opgedragen aan de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog
- Belangrijke verzameling van edelsmeedwerk met voorwerpen uit de 17de, 18de en 19de eeuw
- Heilig Hartbeeld op bakstenen sokkel met opschrift uitgevoerd door G. Breemeersch
- In de omgeving, op het kerkhof, staat het oorlogsgedenkteken met opschrift AVV-VVK

2.3 bouwfysische toestand

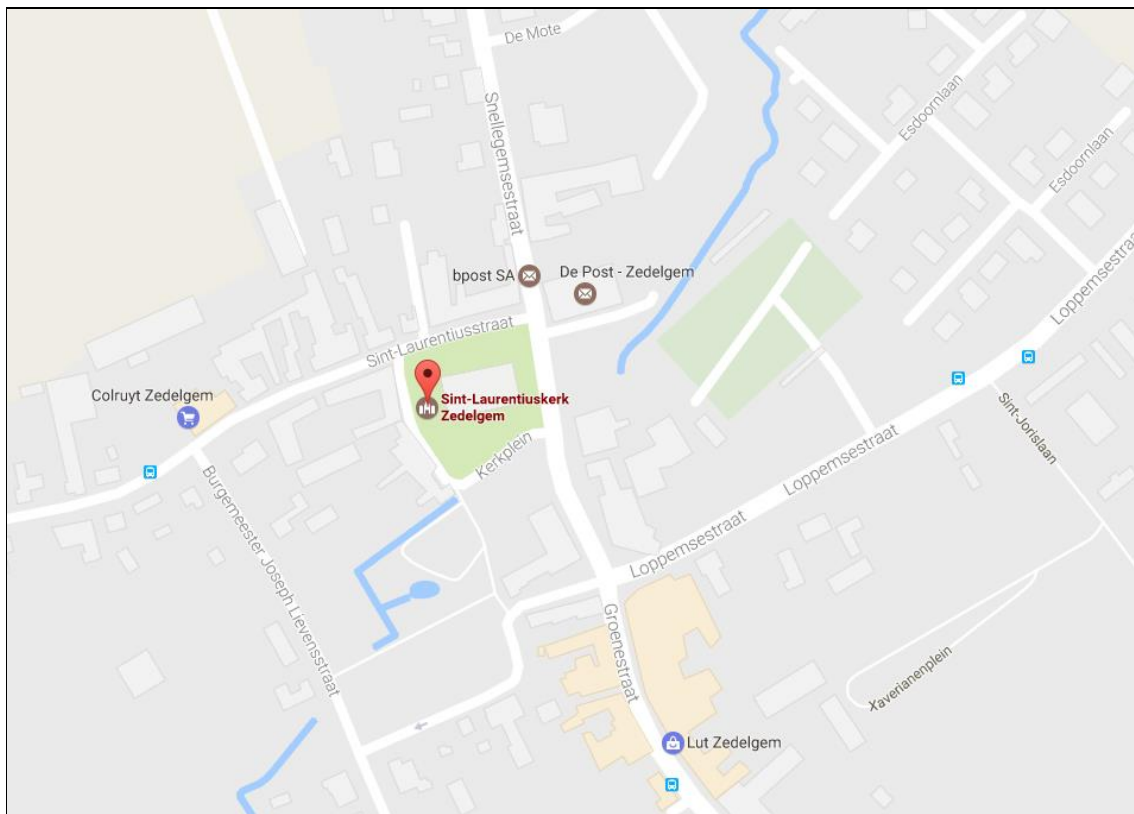
De bouwfysische toestand is matig. In de komende jaren wordt een grondige restauratie van de kerk gepland. Voor deze werken is een dossier voor subsidiëring ingediend door de gemeente bij de bevoegde instanties. Ook voor de uitvoering van de werken staat de gemeente in.

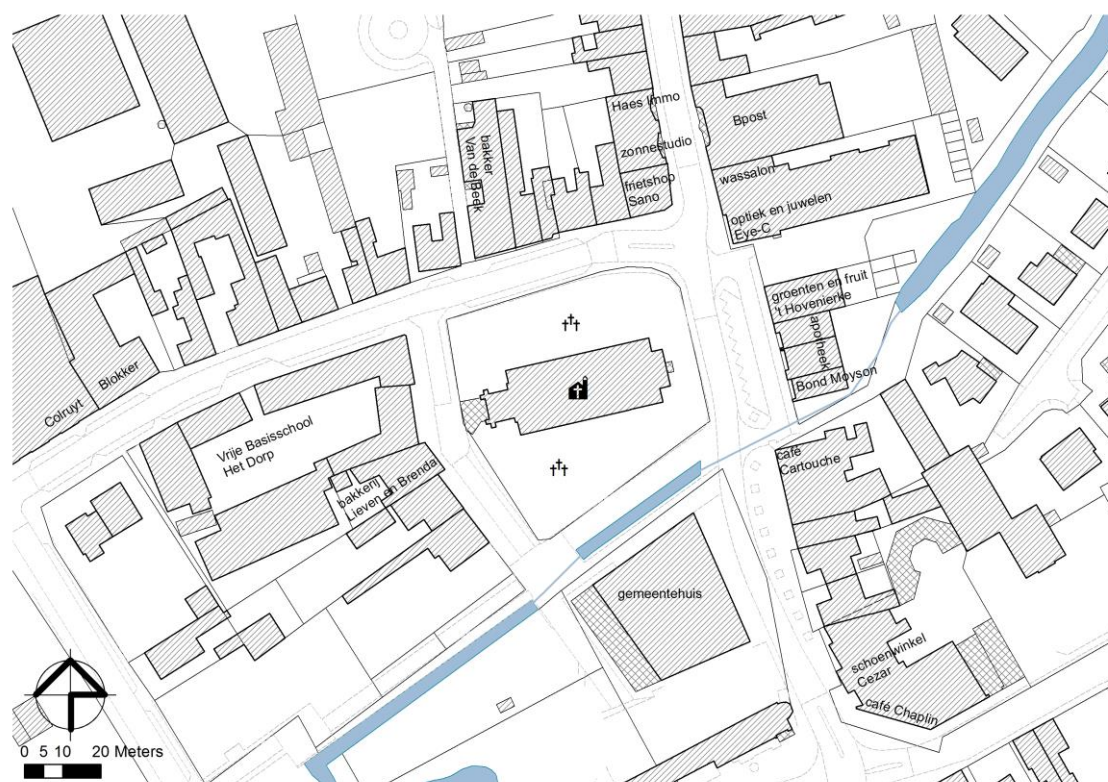
In de volgende jaren worden enkel budgetten voorzien voor het geval er dringende herstellingswerken (meer specifiek aan het dak; schaliën van het dak en het noodzakelijk plaatsen van stellingen hiervoor) dienen te gebeuren vooraleer de algehele restauratie uitgevoerd kan worden. Er wordt wel een bedrag voorzien voor de herstelling aan het uurwerk van de kerk.

3 Situering in de ruimtelijke omgeving

De kerk is gelegen vlakbij het gemeentehuis, het park en de lagere school. Er zijn heel wat handelsgebouwen in de buurt, waaronder het warenhuis Colruyt. Tussen de kerk en het park zijn er enkele bovengrondse parkeergelegenheden en naast het park is een grote bovengrondse parking aanwezig. Het centrum is vlot bereikbaar met het openbaar vervoer. De dichtstbijzijnde bushalte is Zedelgem Dorp. Daar passeren volgende lijnen:

- Lijn 72 Brugge – Loppem – Zedelgem (voorstadslijn met haluurfrequentie)
- Lijn 74 Brugge – Torhout – Roeselare (1 rit per dag)
- Lijn 55 Brugge – Leke – Diksmuide (beperkt aantal ritten gericht op de spits)
- Belbus 79
- lijn 94 avondlijn Brugge – Zedelgem – Aatrijke

4 beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De St Laurentiuskerk te Zedelgem wordt gebruikt voor volgende erediensten (bron Kerkfabriek):

- om de 14 dagen voor eucharistieviering op zondag
- om de 14 dagen voor eucharistieviering op woensdag
- tijdens vasten : kruisweg, kruisverering, verzoeningsviering
- schoolmissen voor de plaatselijke lagere vrije basisschool
- begrafenisvieringen
- huwelijksvieringen
- doopvieringen

Deze kerk wordt ook gebruikt voor (bron Kerkfabriek):

- infoavond kerkenplan
- infoavond parochiale eenheid * Tabor-gemeenschap
- kerstconcert verzorgd door bewoners, familie en personeel van het plaatselijk woon- en verzorgingscentrum 't Klaverveld

Toeristisch gebruik (bron Kerkfabriek):

De Romaanse doopvont uit Doorniks blauw arduin uit de 12de eeuw brengt toeristen naar onze kerk. Op aanvraag kan de kerk met een gids bezocht worden.

5 onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie met plan van aanpak

5.1 onderbouwde visie op toekomstig gebruik en toekomstige visie

Het kerkgebouw Sint-Laurentius is beschermd als monument. Dit gebouw moet ook naar interieur onveranderd bewaard blijven, en kan dus allicht enkel voor valorisatie en bepaalde vormen van nevenbestemming in de tijd in aanmerking komen. Het is centraal gelegen in de fusiegemeente, en ligt onmiddellijk naast het civiele administratief hart van de gemeente.

Daarom zal dit gebouw een belangrijke rol in de toekomst blijven spelen voor de eredienst in de gemeente. Valorisatie en nevenbestemming in de tijd van het kerkgebouw is evenwel wenselijk, mits dit verzoenbaar is met het religieuze karakter van het gebouw en met zijn bescherming als monument.

5.2 plan van aanpak onderzoek toekomstige invulling nevenfuncties of herbestemming

In alle kerken in Zedelgem gaan nog erediensten door, daarnaast wordt ook ingezet op de organisatie van niet-liturgische activiteiten en activiteiten van nevenbestemming in de tijd. Alle betrokken partijen staan evenwel in een open communicatie met elkaar omtrent mogelijke wijzigingen of opportuniteiten in de (nabije) toekomst. Ook de burger zal vanaf dit moment via participatie betrokken worden.

PAROCHIEKERK SINT-ELIGIUS

1 identificatie

naam: Parochiekerk Sint-Eligius
ligging: Sint-Elooistraat z.n., 8210 Zedelgem
eigenaar: Gemeente Zedelgem
bescherming(en): is vastgesteld als bouwkundig erfgoed Parochiekerk Sint-Elooi: 27/11/2011

Bron: Van Vlaenderen, Patricia, 01-05-2009, Vlaamse Gemeenschap

Bron: google maps

2 beschrijving

2.1 cultuurhistorische waarde

Georiënteerde parochiekerk toegewijd aan Sint-Elooi. Een nieuwe parochie wordt opgericht in 1938.

De familie Claeys stelt een magazijn van de fietsenfabriek (langs de Remi Claeysstraat) als noodkerk ter beschikking. De eerste pastoor is Michiel Staelens. Op een terrein van baron de Crombrugge wordt de bouw van een parochiekerk gepland, architect Antoine Dugardyn (Brugge) maakt in 1939 een ontwerp in neoromaanse stijl. Door de geringe belangstelling van de verschillende overheden wordt de bouw, samen met het project tot ontwikkeling van een nieuwe woonwijk, tot na de Tweede Wereldoorlog uitgesteld.

De provincie keurt pas in 1947 het voorontwerp voor de bouw van de kerk goed. Maar met de bouw zelf wordt alsnog niet gestart. Ondertussen wordt de begraafplaats (zie Hoge Vautestraat) alvast in 1949 aangelegd en gewijd. De bestaande noodkerk moet wijken voor de uitbreiding van de firma Claeys. Een tweede noodkerk wordt vanaf 15 oktober 1950 ondergebracht op de begane grond van de jongensschool (zie nr. 25). De gemeente wil voor de bouw van de nieuwe kerk een prijsvraag uitschrijven. Architect Dugardyn echter eist in 1954 schadevergoeding wegens het stopzetten van de eerder aan hem toegewezen opdracht. Daarop laat de gemeente de prijsvraag varen en wordt de bouw van de kerk in 1959 volgens de plannen van architect Dugardyn aangevat. Aannemer is Camiel Van Eenoo uit Torhout. Eindelijk kan, 22 jaar na de stichting van de parochie, in 1960 de kerk worden gewijd.

Georiënteerde zaalkerk in roze baksteen onder hoog zadeldak (leien) met koor, klokkentoren op de noordwesthoek en sacristie tegen het zuidkoor. De kerk, gebouwd in 1959, wijkt af van de plannen van 1939 en 1954. De kerk ligt ten oosten van een ruim plein met waaievormige aanleg (begin 2000) in grijze

en roze kasseien, enkele metalen banken en aanplant van jonge bomen. Het plein wordt omgeven door grasperken. Rond de kerk liggen plantsoenen, afgeboord met hagen, parking aan de zuidkant. Eigentijdse interpretatie van traditionele architectuur in een versoberde, neogotische stijl met gebruik van de spitsboog en steunberen. Westgevel met uitgebouwd portaal onder leien zadeldak en aan de noordkant geflankeerd door een aan drie zijden vrijstaande klokkentoren. Ingangspoort met twee vleugels in een brede, geprofileerde spitsboog. Erboven een beeld van Sint-Elooi op sokkel en onder baldakijn. De eenvoudige westgevel wordt boven het portaal doorbroken door een vijflichtvensters en naast het portaal door een tweelichtvenster. Beide puntgevels van portaal en westgevel worden bekroond door een kruis in blauwe hardsteen. Vierkante klokkentoren, aan de vier zijden opengewerkt door drie gekoppelde spitsboogopeningen met galmgaten en erboven een uurwerk. Eenvoudige sokkel met drielichtvenster aan de noordzijde. De kegelvormige spits is met leien bedekt. Noord- en zuidgevels geritmeerd door drielichtvensters tussen verjongende steunberen. Zijportaal aan de zuidkant gelijkaardig aan dat van de westgevel. Het koor met vlakke afsluiting wordt geflankeerd door de sacristie (aan zuidzijde) en de (voormalige) doopkapel (aan noordzijde).

Interieur. Eenvoudige plattegrond, schip van acht traveeën en koor met vlakke apsis. Zaalkerk over de hele breedte overspannen door een spits tongewelf. De gordelbogen lopen door tot in de vensterzone. Witbepleisterde muren, houten lambrisering en vloer met zwarte tegels, het centrale gangpad wordt afgezoomd door witmarmeren tegels. Vensters met glas-in-lood, gekleurd glas met overwegend gele tinten, in het centrale venster van de drielichten is telkens een afbeelding van een heilige. Voorts sober aangeklede ruimte met achteraan twee houten biechtstoelen en houten paneeldeuren. In het koor een houten, achthoekig altaar uitgewerkt als tafel op achthoekige poten. Doopvont vooraan in het schip aan zuidzijde, met erboven een beeld van de Heilige Eligius. Ertegenover aan noordzijde een beeld van Moeder met Kind op een marmeren sokkel. Doksaal met orgel gebouwd door de orgelbouwer Loncke, het orgel wordt ingewijd op 13 juni 1982. (inventaris.onroerendergoed.be).

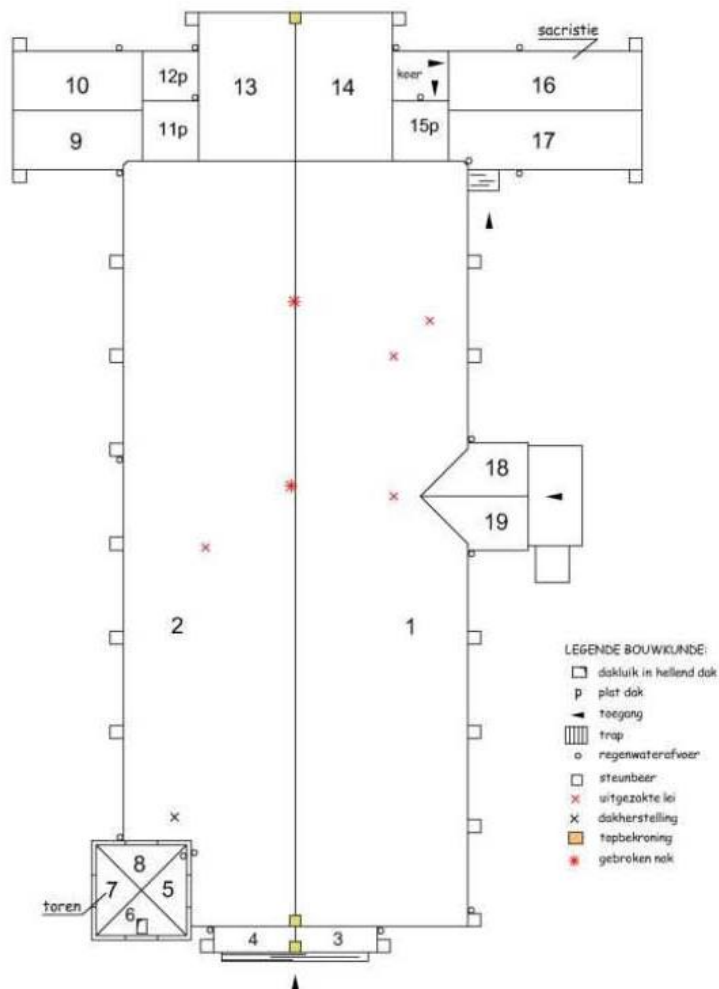
2.2 architecturale mogelijkheden

2.2.1 grootte, opdeelbaarheid en inrichting

Eenvoudige plattegrond, schip van acht traveeën en koor met vlakke apsis. Zaalkerk over de hele breedte overspannen door een spits tongewelf. De gordelbogen lopen door tot in de vensterzone. Witbepleisterde muren, houten lambrisering en vloer met zwarte tegels, het centrale gangpad wordt afgezoomd door witmarmeren tegels. Vensters met glas-in-lood, gekleurd glas met overwegend gele tinten, in het centrale venster van de drielichten is telkens een afbeelding van een heilige. Voorts sober aangeklede ruimte met achteraan twee houten biechtstoelen en houten paneeldeuren. In het koor een houten, achthoekig altaar uitgewerkt als tafel op achthoekige poten. Doopvont vooraan in het schip aan zuidzijde, met erboven een beeld van de Heilige Eligius. Ertegenover aan noordzijde een beeld van Moeder met Kind op een marmeren sokkel. Doksaal met orgel gebouwd door de orgelbouwer Loncke, het orgel wordt ingewijd op 13 juni 1982.

		breedte (m)	lengte (m)	oppervlakte	af trek hoeken
Schip	1	14,00	30,65	429,10 m ²	
Portaal	2	3,25	3,75	12,19 m ²	
Kapel Portaal	3	3,00	3,40	10,20 m ²	
Berging Portaal	4	1,20	4,40	5,28 m ²	
Berging Links & Trap	5	3,05	3,05	9,30 m ²	
Kamer Vooraan Rechts	6	3,70	3,30	12,21 m ²	
ZijPortaal	7	2,30	4,10	9,43 m ²	
Altaar & Koor	8	8,60	7,00	60,20 m ²	
Gang Achteraan Links	9	2,55	1,70	4,34 m ²	
Kelder Achteraan Links	10	8,00	5,00	40,00 m ²	5,38
Gang Achteraan Rechts	11	4,15	1,65	6,85 m ²	
Techn. Ruimte & WC	12	1,58	2,90	4,58 m ²	
Sacristie & Kapel	13	5,00	6,48	32,40 m ²	
Overloop Oksaal	14	3,05	3,05	9,30 m ²	4,41
Oksaal	15	9,20	3,50	32,20 m ²	
Berging Oksaal Rechts	16	1,70	3,50	5,95 m ²	
TOTAAL				683,53 m ²	673,74 m ²

Grondplan kerk Sint-Elooi

Bron: Monumentenwacht

2.2.2 voorzieningen (verwarming, sanitair, keuken, elektriciteit)

Technische voorzieningen: niet-openbaar toilet en lavabo in sacristie met stromend koud/warm water; in de kelder pompbak met grondwater (aangezogen door centrifugaalpomp). Elektriciteit en CV aanwezig, er is geen keuken.

2.2.3 uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om deelruimtes af te splitsen

In de kerk zijn verschillende aanpassingen mogelijk, doordat er geen pilaren in het schip aanwezig zijn. Rondom de kerk zijn er ten westen en oosten beperkte uitbreidingsmogelijkheden.

2.2.4 toegankelijkheid voor andersvaliden

De kerk is zeer vlot toegankelijk voor andersvaliden, de hoofdingang is breed genoeg en toegankelijk zonder problemen, bij de zij-ingang is een hellend vlak voorzien.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.2.5 aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurgoederen

Zie ook beschrijving 2.1.

- Twee houten biechtstoelen en houten paneeldeuren.
- In het koor een houten, achthoekig altaar uitgewerkt als tafel op achthoekige poten.
- Doopvont vooraan in het schip aan zuidzijde,
- met erboven een beeld van de Heilige Eligius.
- Ertegenover aan noordzijde een beeld van Moeder met Kind op een marmeren sokkel.
- Doksaal met orgel gebouwd door de orgelbouwer Loncke, het orgel werd ingewijd op 13 juni 1982.

2.3 bouwfysische toestand

De kerk dateert van 1959. Algemeen genomen is het gebouw in zeer goede toestand, er wordt regelmatig controle gedaan door Monumentenwacht.

Momenteel worden enkele herstellingswerken uitgevoerd die op het verslag van Monumentenwacht staan. Voor 2017 worden volgende punten van het rapport van Monumentenwacht in behandeling genomen :

- Loodverdichting herstellen
- Cementering hernemen
- Voegwerk herstellen
- Nokken herstellen
- Schrijnwerk retoucheren
- Ladder- en klimhaken correct bijplaatsen
- Klokkgaten vakkundig dicht leggen en degelijk bordes voorzien
- Bliksemkroon terugplaatsen en daalgeleider vastzetten

In de toekomst zal de bliksemafleiding vervangen moeten worden (zie rapport Heleblitz in bijlage). Er wordt een budgetwijziging aangevraagd om deze investering te financieren.

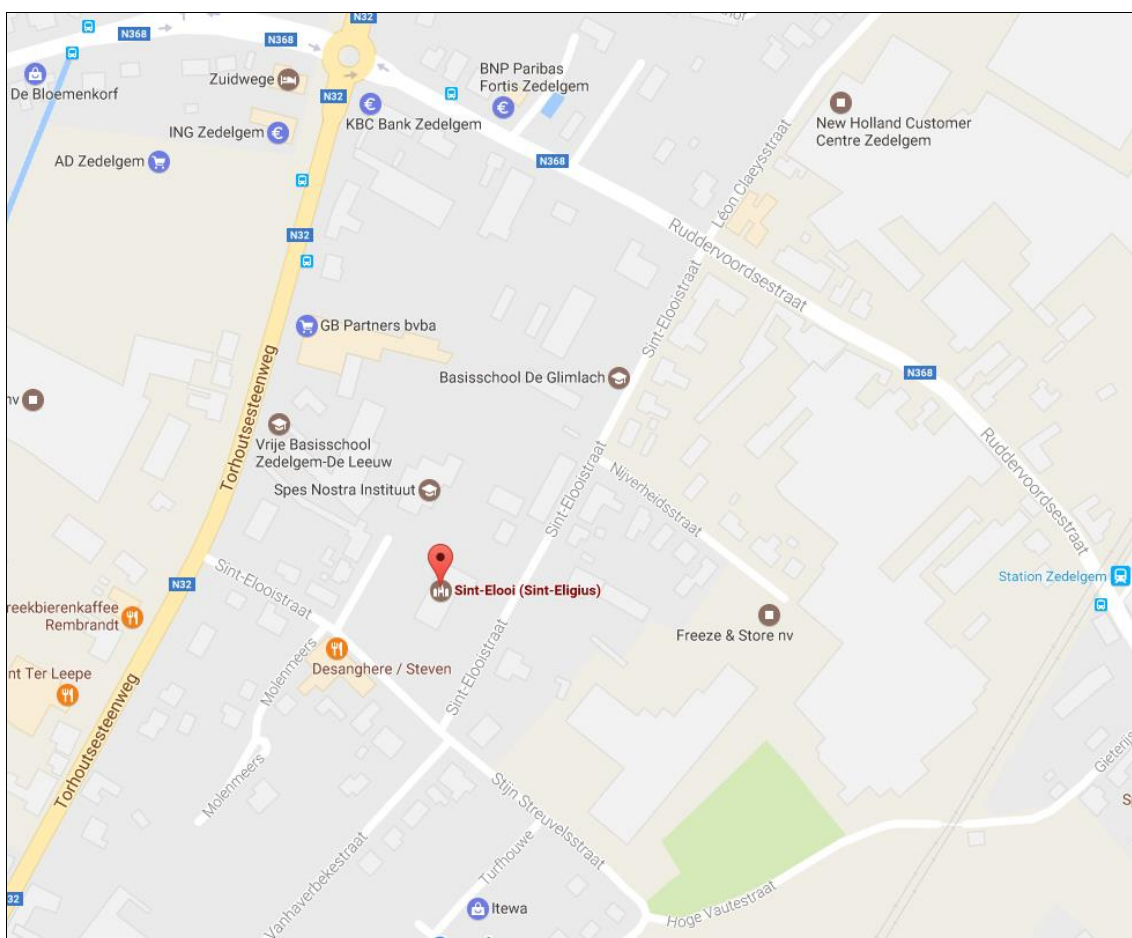
3 situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk ligt ten oosten van een ruim plein met waaiervormige aanleg (begin 2000) in grijze en roze kasseien, enkele metalen banken en aanplant van jonge bomen. Het plein wordt omgeven door grasperken. Rond de kerk liggen plantsoenen, afgeboord met hagen.

De kerk is omringd door drie scholen, het parochiaal centrum, de pastoriewoning en een buitenschoolse kinderopvang (BKO). Aan twee zijden van de kerk is een bovengrondse parking voorzien. Het kerkhof ligt iets verder tussen bedrijfsgebouwen en de spoorweg. De N32 ligt dichtbij en heeft een deel van de centrumfuncties van Sint-Elooi overgenomen. Het is een drukke verbindingsweg tussen Brugge en Torhout waar verschillende functies op geënt zijn, zoals kleinhandels- en horecazaken, bedrijvigheid en woningen. In de omgeving van het rondpunt Zuidwege bevinden zich verschillende bushaltes, afhankelijk van de buslijn. Ook het station van Zedelgem is dichtbij (Brugge –Kortrijk, 2 treinen per uur).

Buslijnen:

- Lijn 72 Brugge – Loppem – Zedelgem (voorstadslijn met halfuurfrequentie)
- Lijn 74 Brugge – Torhout – Roeselare (hoofdzakelijk in de spits, een beperkt aantal ritten in daluren)
- Lijn 55 Brugge – Leke – Diksmuide (beperkt aantal ritten gericht op de spits)
- Belbus 79
- lijn 94 avondlijn Brugge – Zedelgem – Aartrijke.
- lijn 99 avondlijn Brugge – Loppem – Veldegem

4 beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerk wordt hoofdzakelijk gebruikt voor de eredienst, er is een misviering tweewekelijks op zaterdagavond en wekelijks op donderdagochtend in de sacristie. De kerk is enkel toegankelijk wanneer er een eredienst plaats vindt.

5 onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie met plan van aanpak

5.1 onderbouwde visie op toekomstig gebruik en toekomstige visie

Voor wat de drie niet-beschermde kerkgebouwen betreft, lijkt Zedelgem/Sint-Elooi bouwfysisch het best in aanmerking te komen voor andere functies. In het gebouw bevinden zich bijvoorbeeld geen pilaren. Bovendien kan het gebouw op het eerste gezicht een interessante rol vervullen in de uitbouw van de gemeenschapsvoorzieningen voor de woonkern van Zedelgem/Sint-Elooi, waarvan het inwonersaantal in de komende jaren aanzienlijk zal toenemen.

Momenteel is het kerkgebouw in dienst voor zijn huidige religieuze bestemming, dit zal nog enige tijd het geval zijn.

Indien er zich opportuniteiten voordoen zou deze kerk wel in aanmerking komen voor onderzoek naar neven- of herbestemming gezien niet beschermd, zijn bouwfysisch karakter en centrale ligging ten opzichte van de gemeenschapsvoorzieningen in de woonkerk van Sint-Elooi.

5.2 Plan van aanpak onderzoek toekomstige invulling nevenfuncties of herbestemming

In alle kerken in Zedelgem gaan nog erediensten door, daarnaast wordt ook ingezet op de organisatie van niet-liturgische activiteiten en activiteiten van nevenbestemming in de tijd. Alle betrokken partijen staan evenwel in een open communicatie met elkaar omtrent mogelijke wijzigingen of opportuniteiten in de (nabije) toekomst. Ook de burger zal vanaf dit moment via participatie betrokken worden.

PAROCHIEKERK SINT-ANDREAS

1 identificatie

naam: Parochiekerk Sint-Andreas
ligging: Brugsestraat 1, 8211 Aartrijke
eigenaar: Gemeente Zedelgem
bescherming(en): is vastgesteld als bouwkundig erfgoed Sint-Andreaskerk: 27/11/2011

Bron: Van Vlaenderen, Patricia, 01-05-2009, Vlaamse Gemeenschap

Bron: google maps

2 beschrijving

2.1 cultuurhistorische waarde

Parochiekerk in neogotische stijl, gebouwd in 1896-1900 naar een ontwerp van architect Thierry Nolf (Torhout). De torenspits, ontworpen door dezelfde architect, is geplaatst in 1911. Niet georiënteerde, noord-zuid gerichte kerk uitziende op de Steenstraat en gelegen op de hoek met de Noordstraat en de Engelstraat.

Aartrijke is al in de Romeinse tijd een belangrijk verkeersknooppunt, de Sint-Andreasparochie zou er in de 7de of begin 8ste eeuw zijn gesticht door de monniken van Saint-Amand-les-Eaux in Frankrijk. De oudst gekende vermelding van een bidplaats gaat terug tot 893. In het jaar 1000 schenkt de graaf van Vlaanderen het "altare de artrica" aan het Brugse kapittel van Sint-Donaas. Walter, een kapittelheer wordt in 1108 vernoemd en is de oudst gekende pastoor van de parochie. Tussen 1109 en 1114 wordt een eerste kerk opgetrokken in veldsteen. Over de daarop volgende periode tot het begin van de 16de eeuw is weinig of geen informatie.

Circa 1500 behoort Aartrijke tot het bisdom Doornik en de dekenij Oudenburg. De georiënteerde kerk met ommuurd kerkhof bevindt zich ongeveer op de plaats van de huidige ingang. Tijdens de onrusten veroorzaakt door de Beeldenstorm van 1566 wordt de kerk verwoest. Door de onlusten blijft de parochie van Aartrijke net zoals andere plaatsen in de omgeving zeker tot 1595 verlaten. Het koor wordt in het eerste kwart van de 17de eeuw deels heropgebouwd, circa 1656 volgt de heropbouw van het schip. De oude, eenbeukige kerk met vieringtoren en dwarsbeuken wordt nog afgebeeld op figuratieve kaarten uit 1766 en 1783. Tegen het einde van de 18de eeuw is de bestaande kerk bouwvallig geworden. Omwille van de hoge herstellingskosten kiest men in 1790 resoluut voor de bouw van een nieuwe kerk, deze wordt op 17 juli 1793 ingewijd.

Op het einde van de 19de eeuw is de bevolking dermate aangegroeid dat andermaal wordt beslist de bestaande kerk door een grotere te vervangen. Daarvoor worden de gronden van de aanpalende Sint-Amandsbrouwerij, op de hoek van de Eernegemsestraat en de Engelstraat aangekocht. Architect Thierry Nolf (Torhout) wordt in 1894 als ontwerper aangesteld. In 1896 zijn de plannen klaar, op 11 november 1897 volgt de eerstesteenlegging. De kerk, nu noord-zuid georiënteerd, is afgewerkt in 1900 en wordt op 16 juni gewijd door bisschop Gustaaf Jozef Waffelaert. Kunstschilder Henri de Tracy (Gent) ontwerpt in 1900 drie neogotische altaren, waarvan tegenwoordig enkel onderdelen bewaard zijn. In 1911 volgt uiteindelijk het plaatsen van de torenspits. Het kerkhof bevindt zich dan op de plaats van het huidige park en de parking ten noorden en oosten van de kerk. Tijdens de Eerste Wereldoorlog gebruiken de Duitsers de kerk als krijgshospitaal, De herberg aan de overkant van de kerk (zie Eernegemsestraat nr. 1) doet dan dienst als noodkerk. In 1929 wordt Aartrijke toegewijd aan het Heilig Hart. Een Heilig Hartbeeld wordt geplaatst, tegen de gevel links van het inkomportaal. Na meerdere onderhouds- en herstellingswerken wordt in de jaren 1980 het pleisterwerk van het interieur verwijderd, de ramen gerestaureerd en de vloer betegeld met blauwe hardsteen.

De kerk met rondgaand kasseipad ligt aan een betegeld en gekasseid plein langs de Brugsestraat, ten oosten van de kerk een parking (op vroegere kerkhofgrond) afgescheiden door jonge leilinden. Achter het koor en ten noordwesten van de kerk is het kerkhof ingericht als park met gazon en bomen, onder meer magnolia, eik, beuken, buxus.

Traditioneel materiaalgebruik. Opgetrokken in geelbruine baksteen met beperkte toepassing van blauwe hardsteen voor kordons, waterlijsten en afzaten en witte kalkzandsteen voor het neogotisch maaswerk. Zadeldaken met leien.

Driebeukige hallenkerk met ingewerkte toren ten zuiden van de linkerzijbeuk, pseudotransept en koor met driezijdige afsluiting. De plattegrond ontvouwt een schip van vier traveeën, pseudotransept en koortravee.

Middenbeuk met voorgeplaatst portaal onder zadeldak, geprofileerde spitsboogpoort onder driuiplijst met oren, verhoogde puntgevel bekroond met kruisbloem. Boven de toegang een spitsboognis met beeld van de heilige Andreas. De gevels van de hoofd- en rechterzijbeuk hebben een groot spitsboograam met neogotisch maaswerk en in de topgevels rondboognissen met rechthoekige, beluikte opening onder latei.

Zijdelings geplaatste drieledige toren op vierkante basis onder naaldspits (leien) en met overhoeks geplaatste, verjongende steunberen. De onderste geleding is afgewerkt met een spitsboogfries op natuurstenen consoles. De voorzijde van de toren is van het plein afgesloten door een gietijzeren hek, tegen de gevel een beeld van het Heilig Hart. De westzijde is opengewerkt door een driezijdig venster met driepassen. Bij de tweede geleding gekoppelde blinde spitsboognissen waarin smalle, rechthoekige vensters onder natuurstenen lateien. Bovenste geleding met aflijnende spitsboogfries, galmgaten en torenuurwerk, geplaatst in 1909, aan de vier zijden. Op de hoeken achthoekige arkeltorentjes onder ingesnoerde naaldspitsen met smeedijzeren bliksemafleiders. Torenspits van 1911 met uurwerken, dakkapelletjes en bekronend kruis.

De zijbeuken en het koor met driezijdige apsis worden afgelijnd door bakstenen tandenlijsten onder de dakgoten. De traveeën worden afgescheiden door verjongende steunberen, drieledige spitsboogramen in geprofileerde omlijsting verlichten de kerk, verzorgd maaswerk bestaande uit driepasbogen, drie- en vierpassen. In de tweede travee van beide zijbeuken zit een bijkomende toegangsdeur gevat in een geprofileerde, spitsboogomlijsting.

In het oksel van koor en linkerzijbeuk een lage kapel onder zadeldak met aan de westzijde een gesupprimeerde spitsboogingang met nog bestaande buitentrap. Sacristie ten noordoosten van het koor. Laag gebouw onder zadeldak, aflijnende tandenlijst en betraliede, natuurstenen kruiskozijnen.

Neogotisch interieur onder houten spitstongewelven rustend op lijsten en met gordelbogen per travee gemarkeerd door langgerekte consoles. Spitse scheibogenarcade, geprofileerde scheibogen in rode baksteen, steunend op ronde blauwhardstenen zuilen op achthoekige sokkels en met knopkapitelen. Ontpleisterde, bakstenen muren, zwikken van de scheibogenarcade met witte bepleistering met beschilderde medaillons met afbeelding van de twaalf apostelen aan middenbeukzijde. Doksaal boven de ingang van de kerk. Kapel links van het koor met Piëta op hoge sokkel. Recente vloer in gezoete blauwe hardsteen.

Meubilair. Neogotische aankleding en beschildering. In het koor vijf glasramen uitgevoerd door het Brugse atelier Coucke met voorstellingen van de Heilige Familie (centraal), de Heilige Arnoldus, Eligius en Godelieve (rechts), de Heilige Petrus, Andreas en Paulus (links). Glasramen in de linkerzijbeuk links met afbeelding van de Heilige Maagd, rechts van Sint-Antoniüs-Abt met Karel de Goede en de Heilige Idesbaldus. Kruisweg van 1900 door Charles Beyaert (Brugge).

Neogotische biechtstoelen in 1904-1906 gerealiseerd naar ontwerp van Henri de Tracy (Gent). Preekstoel van 1906, eveneens naar ontwerp van de Tracy, uitgevoerd door Albert Sinnaeve (Gent). Orgel in 1910 gebouwd door de firma Loncke (Esen) en orgelkast en zitbanken achteraan de kerk naar ontwerp van Albert Sinnaeve. (inventaris.onroerendergoed.be).

2.2 architecturale mogelijkheden

2.2.1 grootte, opdeelbaarheid en inrichting

Driebeukige hallenkerk met ingewerkte toren ten zuiden van de linkerzijbeuk, pseudotransept en koor met driezijdige afsluiting. De plattegrond ontvouwt een schip van vier traveeën, pseudotransept en koortravee.

Middenbeuk met voorgeplaatst portaal onder zadeldak, geprofileerde spitsboogpoort onder driuipijst met oren, verhoogde puntgevel bekroond met kruisbloem. Boven de toegang een spitsboognis met beeld van de heilige Andreas. De gevels van de hoofd- en rechterzijbeuk hebben een groot spitsboograam met neogotisch maaswerk en in de topgevels rondboognissen met rechthoekige, beluikte opening onder latei.

Zijdelings geplaatste drieledige toren op vierkante basis onder naaldspits (leien) en met overhoeks geplaatste, verjongende steunberen. De onderste geleding is afgewerkt met een spitsboogfries op natuurstenen consoles. De voorzijde van de toren is van het plein afgesloten door een gietijzeren hek, tegen de gevel een beeld van het Heilig Hart. De westzijde is opengewerkt door een driezijdig venster met driepassen. Bij de tweede geleding gekoppelde blinde spitsboognissen waarin smalle, rechthoekige vensters onder natuurstenen lateien. Bovenste geleding met aflijnende spitsboogfries, galmgaten en torenuurwerk, geplaatst in 1909, aan de vier zijden. Op de hoeken achthoekige arkeltorentjes onder ingesnoerde naaldspitsen met smeedijzeren bliksemafleiders. Torens spits van 1911 met uurwerken, dakkapelletjes en bekronend kruis.

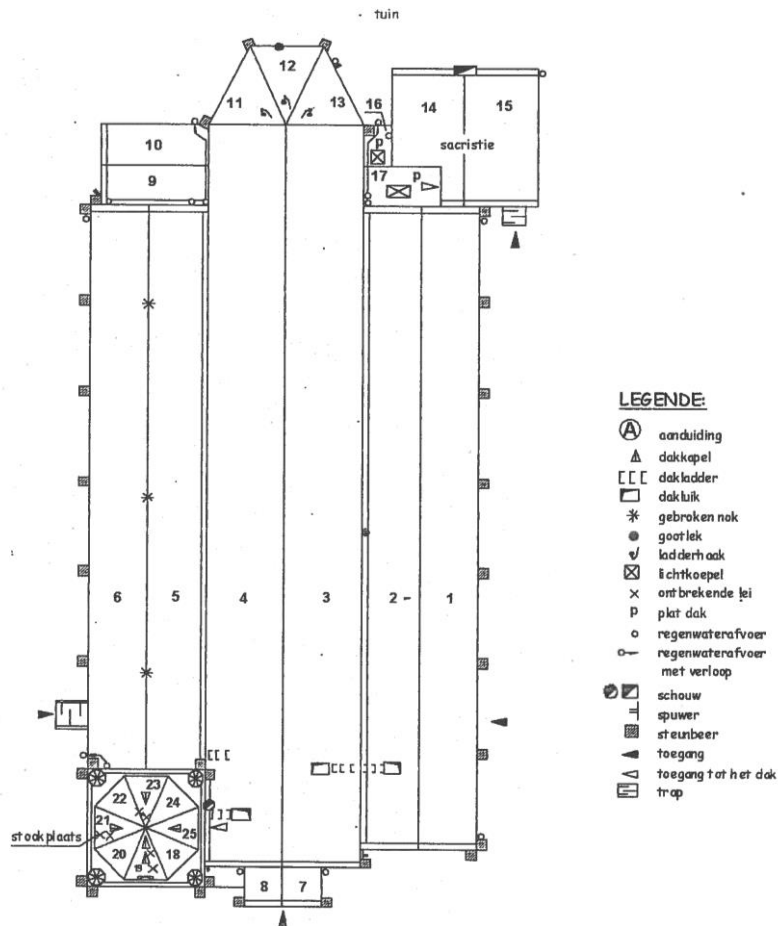
De zijbeuken en het koor met driezijdige apsis worden afgelijnd door bakstenen tandenlijsten onder de dakgoten. De traveeën worden afgescheiden door verjongende steunberen, drieledige spitsboogramen in geprofileerde omlijsting verlichten de kerk, verzorgd maaswerk bestaande uit driepasbogen, drie- en vierpassen. In de tweede travee van beide zijbeuken zit een bijkomende toegangsdeur gevat in een geprofileerde, spitsboogomlijsting.

In het oksel van koor en linkerzijbeuk een lage kapel onder zadeldak met aan de westzijde een gesupprimeerde spitsboogingang met nog bestaande buitentrapp. Sacristie ten noordoosten van het koor. Laag gebouw onder zadeldak, aflijnende tandenlijst en betraliede, natuurstenen kruiskozijnen.

Neogotisch interieur onder houten spitstongewelven rustend op lijsten en met gordelbogen per travee gemarkeerd door langgerekte consoles. Spitse scheibogenarcade, geprofileerde scheibogen in rode baksteen, steunend op ronde blauwhardstenen zuilen op achthoekige sokkels en met knopkapitelen. Ontpleisterde, bakstenen muren, zwikken van de scheibogenarcade met witte bepleistering met beschilderde medaillons met afbeelding van de twaalf apostelen aan middenbeukzijde. Doksaal boven de ingang van de kerk. Kapel links van het koor met Piëta op hoge sokkel. Recente vloer in gezoete blauwe hardsteen.

		breedte (m)	lengte (m)	oppervlakte	af trek hoeken
Middenschip met Altaar	1	8,20	30,00	246,00 m ²	
Zijbeuk Links	2	7,00	30,00	210,00 m ²	
Zijbeuk Rechts	3	7,00	30,00	210,00 m ²	
Voorportaal	4	3,00	2,00	6,00 m ²	
Portaal	5	5,95	3,60	21,42 m ²	
Berging Portaal Links	6	0,75	4,70	4,88 m ²	
Berging Portaal Rechts	7	0,75	4,70	3,53 m ²	

		breedte (m)	lengte (m)	oppervlakte	aftrek hoeken
Technische Ruimte Links	8	5,25	3,50	18,38 m ²	
Kapel Voor Links	9	3,40	2,45	8,33 m ²	
Berging Kapel Links	10	0,95	1,50	1,43 m ²	
Kapel Voor Rechts	11	6,25	5,40	33,75 m ²	
Koor Midden	12	8,00	8,60	68,80 m ²	6,60
Kamer Achteraan Links	13	5,80	4,10	23,78 m ²	
Gang Achteraan Rechts	14	6,65	1,75	11,64 m ²	
Berging & WC Achteraan	15	2,45	2,60	6,37 m ²	
Sacristie	16	6,40	5,35	34,24 m ²	4,95
Sas & Trap naar Zolder	17	2,40	3,60	8,64 m ²	
Zolder Boven Sacristie	18	6,90	7,45	51,41 m ²	4,80
Oksaal	19	8,00	6,15	49,20 m ²	4,74
TOTAAL				1017,77 m ²	996,68 m ²

Bron: Monumentenwacht

2.2.2 voorzieningen (verwarming, sanitair, keuken, elektriciteit)

Er is geen keuken. Er is 1 toilet aanwezig, verbonden aan de sacristie en niet openbaar (CRKC). CV staat in het torengedeeft, werkt op gas (voldoet niet volledig aan de behoefte), verwarming sacristie en kleine kapel met gasconvectoren. Wateraansluiting in de sacristie. Elektriciteit komt toe in de toren, zekeringskast voor torengedeelte, elektriciteit doorgetrokken naar sacristie voor de verlichting en werking, geluidsinstallatie e.a. kerkgedeelte (bron Kerkfabriek).

2.2.3 uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om deelruimtes af te splitsen

Het gebouw kan slechts aan de noord- en oostzijde uitbreiden en dat ten koste van de groenzone en parking van de gemeente (bron Kerkfabriek). Het gebouw is een driebeukige hallenkerk, met kapellen en sacristie en is in principe opdeelbaar.

2.2.4 toegankelijkheid voor andersvaliden

De kerk is toegankelijk voor andersvaliden via de westelijke zijdeur.

2.2.5 aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurgoederen

Zie ook 2.1.

- Neogotische aankleding en beschildering.
- In het koor vijf glasramen uitgevoerd door het Brugse atelier Coucke met voorstellingen van de
  - Heilige Familie (centraal),
  - de Heilige Arnoldus, Eligius en Godelieve (rechts),
  - de Heilige Petrus, Andreas en Paulus (links).
  - Glasramen in de linkerzijbeuk links met afbeelding van de Heilige Maagd, rechts van Sint-Antonius-Abt met Karel de Goede en de Heilige Idesbaldus.
  - Kruisweg van 1900 door Charles Beyaert (Brugge).
- Neogotische biechtstoelen in 1904-1906 gerealiseerd naar ontwerp van Henri de Tracy (Gent).
- Preekstoel van 1906, eveneens naar ontwerp van de Tracy, uitgevoerd door Albert Sinnaeve (Gent).
- Orgel in 1910 gebouwd door de firma Loncke (Esen).
- orgelkast en zitbanken achteraan de kerk naar ontwerp van Albert Sinnaeve.

2.3 bouwfysische toestand

De eerstesteenlegging dateert van 11 november 1897. De kerk is afgewerkt in 1900. Na meerdere onderhouds- en herstellingswerken wordt in de jaren 1980 het pleisterwerk van het interieur verwijderd, de ramen gerestaureerd en de vloer betegeld met blauwe hardsteen.

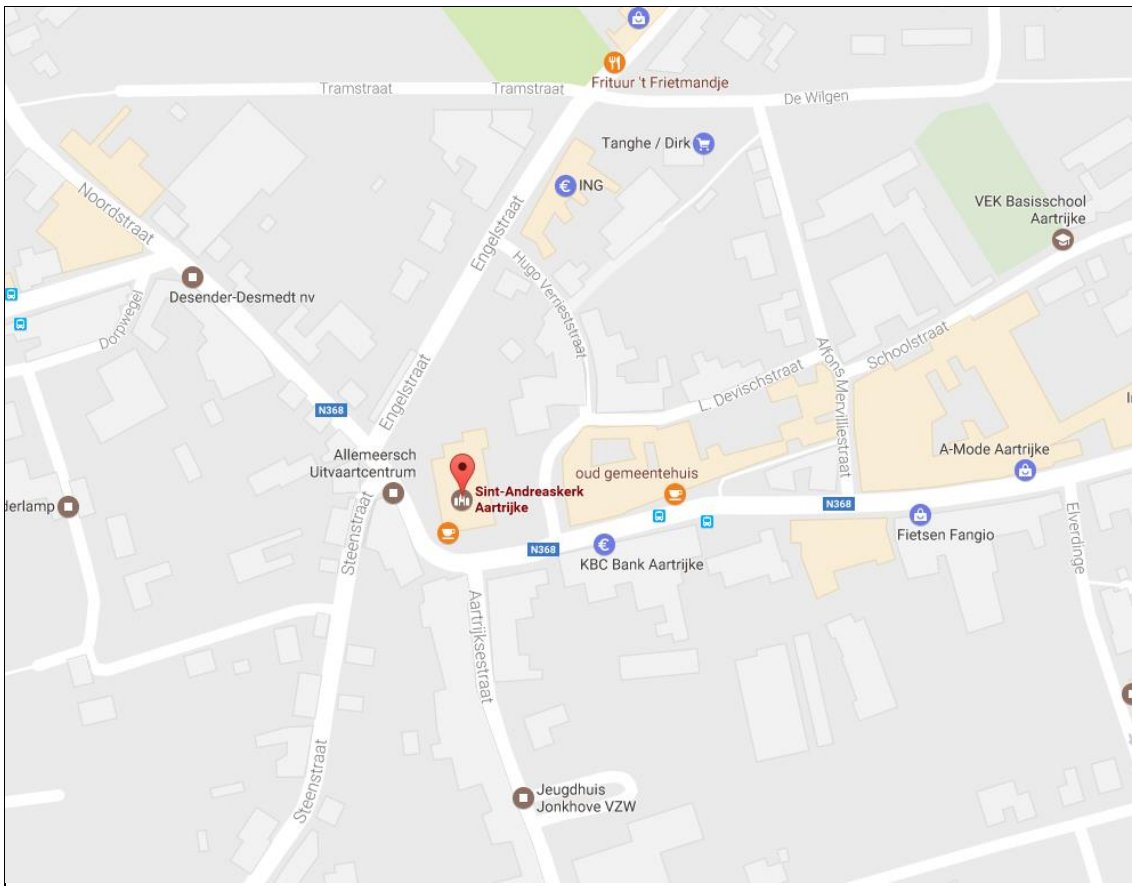
De kerk verkeert in een goede toestand. Onderhouds- en restauratiewerken worden overwogen (CRKC), bv, aanpassingen CV, aanbrengen isolatie, herstel lekkende dakgoten, aanbrengen bliksemafleiders,...

3 situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk met rondgaand kasseipad ligt aan een betegeld en gekasseid plein langs de Brugsestraat, ten oosten van de kerk situeert zich een parking (op vroegere kerkhofgrond) afgescheiden door jonge leilinden. Achter het koor en ten noordwesten van de kerk is het kerkhof ingericht als park met gazon en bomen.

De kerk ligt langs de gewestweg Brugsestraat en wordt omringd door tal van handelsactiviteiten en diensten. Naast de kerk is een bovengrondse parking gelegen. In de buurt van de kerk, ten noorden en noordoosten, ligt de lagere school en de begraafplaats. Ten zuiden van de kerk, langs de Aarrijksestraat bevindt zich Jonkhove, een totaalcomplex met dienstencentrum, bibliotheek, polyvalente zalen, jeugdhuis en de sporthal. De bushalte Aarrijke Dorp bevindt zich langs de Brugsestraat.

- Lijn 55 Brugge – Leke – Diksmuide (beperkt aantal ritten gericht op de spits)
- Lijn 64 Aarrijke – Torhout – Diksmuide (beperkt aantal ritten per dag)
- Belbus 79.

4 beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Kerkelijk gebruik: tweewekelijkse zondagsmis, midweekmis iedere week, begrafenissen, huwelijken, dopen, schoolmissen, verenigingsmissen,... (bron Kerkfabriek)

Ander gebruik: culturele activiteiten, repetitie koren, optredens voor verenigingen o.a. Fanfare Davidsfonds. Grotere vergaderingen zoals gemeentelijke hoorzittingen en informatievergaderingen, parochiale infovergaderingen, tentoonstellingen,....

De kerk is dagelijks open en wordt bezocht door gelovigen, minder door toeristen, rondleidingen enkel op aanvraag door dienst cultuur.

5 onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie met plan van aanpak

5.1 onderbouwde visie op toekomstig gebruik en toekomstige visie

Het kerkgebouw van Aartrijke is niet beschermd, ligt in het centrum van de woonkern, en is heel ruim van volume. Het nabijgelegen centrum Jonkhove voorziet reeds in heel veel mogelijkheden, waardoor het kerkgebouw daaraan nog moeilijk iets kan toevoegen. De begraafplaats van deze kern zal binnen enkele jaren vol zijn. Een mogelijke piste in de toekomst voor deze kerk zou kunnen bestaan in een begraafplaats binnen de kerk, die zeker nog een tijd lang gebruik voor de eredienst moet kunnen toelaten.

Momenteel is het kerkgebouw in dienst voor zijn huidige religieuze bestemming, dit zal nog enige tijd het geval zijn. Indien er zich opportuniteiten voordoen zou deze kerk wel in aanmerking komen voor onderzoek naar neven- of herbestemming gezien zijn niet-beschermd karakter.

5.2 plan van aanpak onderzoek toekomstige invulling nevenfuncties of herbestemming

In alle kerken in Zedelgem gaan nog erediensten door, daarnaast wordt ook ingezet op de organisatie van niet-liturgische activiteiten en activiteiten van nevenbestemming in de tijd. Alle betrokken partijen staan evenwel in een open communicatie met elkaar omtrent mogelijke wijzigingen of opportuniteiten in de (nabije) toekomst. Ook de burger zal vanaf dit moment via participatie betrokken worden.

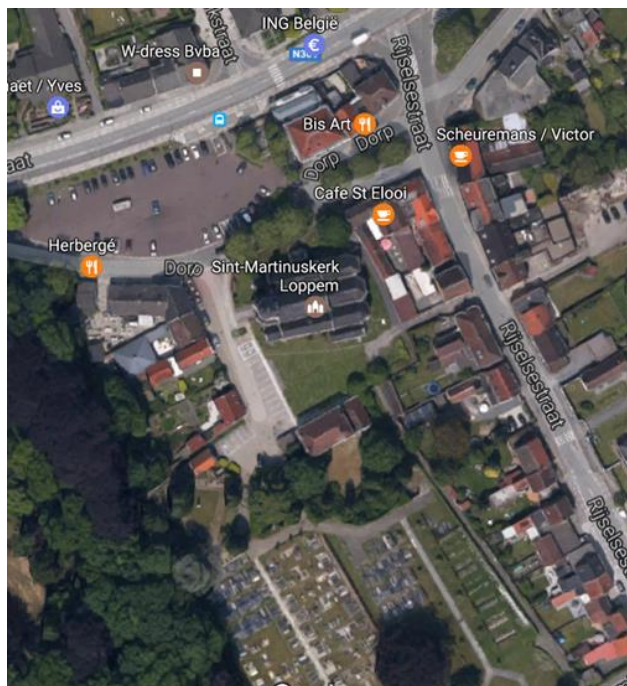
PAROCHIEKERK SINT-MARTINUS

1 identificatie

naam: Parochiekerk Sint-Martinus
ligging: Dorp 12, 8210 Loppem
eigenaar: Gemeente Zedelgem
bescherming(en): - kerk beschermd als monument: 17/05/1999
- dorpskom beschermd: 17/05/1999

Bron: Van Vlaenderen, Patricia, 01-01-2009, Vlaamse Gemeenschap

Bron: google maps

2 beschrijving

2.1 cultuurhistorische waarde

Parochiekerk Sint-Martinus, beschermd als monument bij M.B. van 17/05/1999, en met omringend grasplein.

De eerste vermelding van de parochie Loppem dateert uit 1089, wanneer Balderic, bisschop van Doornik-Noyon, bevestigt dat het Sint-Donaaskapittel (Brugge) in het bezit blijft van de kerk van Loppem. Er is dan reeds een bidplaats, wellicht opgericht op grond van de dorpsheer en later (in de loop van de 10de eeuw) geschonken aan het Sint-Donaaskapittel van de tussen 918 en 944 opgerichte Sint-Donaaskathedraal te Brugge.

De oorspronkelijke kerk is volgens de literatuur een eenbeukige houten constructie. In de loop van de 13de eeuw zou het gebouw in opdracht van Philip van Steelant (+1279), de oudst gekende dorpsheer van Loppem, versteend zijn. Het stenen gebouw gaat in kern terug op een rechthoekige stenen zaalkerk die in de loop van de 13de en 14de eeuw uitgebreid en vergroot zou worden met een veelhoekig koor in het oosten, twee zijkapellen (noord en zuid) die een transept vormen en een weststoren. Stilistisch behoort de kerk tot de laatgotiek. De kerk lijdt zware schade in 1578 ten gevolge van de beeldenstorm. Reeds tussen 1600 en 1610 worden een aantal herstellingen uitgevoerd waardoor de kerk terug bruikbaar is. In 1616 wordt een tweede beuk toegevoegd aan de noordzijde. Er komen drie nieuwe altaren. Ook de torenspits wordt vernieuwd. De oorspronkelijke vierkante torenspits wordt vervangen door een achthoekige. De vierkante onderbouw blijft behouden. De kerk wordt in 1619 herwid door bisschop A. Triest. Heel het kerkmeubilair wordt vernieuwd onder pastoor Storme, onder meer een Onze-Lieve-Vrouwaltaar van de hand van Jan Schockaert, met als retabel de Heilige Dominicus, die de Rozenkrans ontvangt, door Jan

Maes (1620-1677). Het retabel is bewaard en zou boven de doopkapel hangen. Een beschilderde marmeren grafplaat van dezelfde Jan Maes herdenkt het overlijden van dorpsheer Charles de Schietere in 1675 en hangt tegenwoordig in hun familiekerk. In 1685 wordt één van de zijkapellen gebruikt als sacristie. Het dak van de kerk wordt vernieuwd in 1702. In 1714 wordt een nieuwe sacristie gebouwd. In 1719 laat de familie de Schietere voor de broederschap van de gelovige zielen een 'zielenskerk' oprichten tegen de zuidgevel van de kerk. Uit 1748 dateert een merkwaardig gedenkstuk voor de familie de Schietere, met afbeelding van Vadertje Tijd, met onderschrift "WY LOOPEN AL NAERT GRAF (LOPHEM) NIEMANT VRY DAERAF".

In 1835 laat de familie van Tieghem een doopkapel bouwen boven hun grafkelder (tegen de westgevel van de noordbeuk) en het daaropvolgende jaar financiert dezelfde familie een nieuwe sacristie. In 1852 ontwerpt architect Jean Bethune (Brugge) de bid- en grafkapel van de familie van Caloen aan de noordzijde van de kerk, gebouwd onder toezicht van architect Pierre Buyck (Brugge). Met het ontwerp van de kapel in zijn persoonlijke stijl geeft de beginnende Jean Bethune de aanzet tot het latere ontwerp van het kasteel van Loppem (zie Steenbrugsestraat nr. 26A, 26B en 28). Het altaar en de glasramen zijn ontworpen van Geerts en Capronnier. De zuidelijke beuk staat in 1866 op instorten. De gelegenheid wordt aangegrepen om de vergroting van de kerk, die reeds in 1848 ter sprake komt, door te voeren. De eerste steen van een nieuwe, derde beuk wordt gelegd door bisschop Faict in 1868. De 'zielenskerk' en de sacristie worden gesloopt om plaats te maken voor de nieuwe beuk. In 1870-71 wordt de kerk vergroot in een neogotische stijl naar ontwerp van architect Auguste Van Assche (Gent) en onder toezicht van Jean Bethune. Het betreft het toevoegen van de zuidelijke zijbeuk, een grafkapel voor de familie de Schietere de Lophem (in het westen van de zuidelijke zijbeuk) en een nieuwe sacristie. Het interieur wordt bij deze gelegenheid grondig vernieuwd door Jean Bethune. Het gedenkstuk uit 1748 wordt hersteld en verplaatst naar de nieuwe grafkapel van de familie de Schietere de Lophem, zie opschrift "HERSTELD DOOR DE ZORG VAN DEN STIGTER DEZER KAPEL, JAER 1872". De barokke doopkapel wordt aangepast aan de neogotische bouwstijl die in de rest van de kerk toegepast wordt. Al het kerkmeubilair wordt vervangen. De nieuwe, gebrandschilderde glas-in-loodramen worden geleverd door het atelier van Jean Bethune. Het nieuwe meubilair bestaat uit een hoofdaltaar, een Onze-Lieve-Vrouwaltaar, een Sint-Barbara-altaar, een preekstoel, twee biechtstoelen, twee koorbanken en twee zitbanken. Het huidige orgel wordt in 1876 geplaatst. In 1885 wordt de doopvont uit 1449 vervangen door een nieuw exemplaar.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog lijdt de kerk weinig schade. Na de oorlog, in 1920, wordt een oorlogsgedenkteken naar ontwerp van architect Joseph Viéris (Brugge), ingeplant in de kerkhofmuur. Een bombardement in 1940, bij het begin van de Tweede Wereldoorlog brengt wel ernstige schade toe aan kerk en pastorie. In 1952 wordt de nieuwe begraafplaats gewijd. De kerkhofmuur rond de kerk wordt afgebroken. In 1957 wordt de sacristie uitgebreid.

Uit 1999 dateert een aanvraag tot de plaatsing van twee nieuwe glasramen (Sint Franciscus Xaverius en Sint Antonius van Padua) naar ontwerp van glazenier Joost Caen (Schoten).

Georiënteerde kerk met omringend grasplein ter vervanging van het in 1952 verdwenen kerkhof. Aan noordzijde afgezet met een lage bakstenen muur onder ezelsrug, ten zuidoosten deels behouden haag en leilinden. Toegangspad in blauwe hardsteen geflankeerd door ijzeren hekken gevat in blauwhardstenen pijlers met bekronende bol.

Opgetrokken in verschillende soorten baksteen (geel en rood en hergebruikt). Gebruik van kalkzandsteen voor de hoekkettingen, omlijstingen, maaswerk, dekplaten, schouderstukken, afzaten, bekronende kruisen en kordons. Zadeldaken onder leien.

De plattegrond ontvouwt een - oorspronkelijk voorgeplaatste - vierkante westtoren, thans ingebouwd aan noordzijde door de doopkapel (1835) en aan zuidzijde door de grafkapel van de familie de Schietere de Loppem (1868-1870), een driebeukig schip van drie traveeën, een pseudotransept, een hoofdkoor en twee zijkoren van twee traveeën met driezijdige apsis. Tegen de noordbeuk een aanleunende eenbeukige kapel van de familie van Caloen, sacristie tegen het zuidkoor.

Geprofileerde spitsboogramen met twee- of drieledige vensters en oculi met gotisch maaswerk bestaande uit driepasbogen, driepassen en vierpassen. Westtoren met twee geledingen met een vierkante onderbouw, een achzijdige bovenbouw en een ingesnoerde naaldspits. Overhoeks geplaatste en verjongende steunberen, afzaten bekleed met leien. Mijterboogvormige ingang met geblokte kalkzandstenen omlijsting. Erboven een omlopend kordon en tweeledig spitsboograam. Spitsboogvormige galmgaten en drie uurwerken. Ronde traptoren onder kegeldak in de noordoosthoek.

Flankerende kapellen met tweeledige vensters in de westgevels en bekronende kruisen. Zijbeuken en koorapsis met overhoeks geplaatste steunberen, vlechtingen in de eindgevels van de noordbeuk. Tudorboogvormig, gedicht uitvaartsdeurtje onder kalkzandstenen druiplijst met gestrekte uiteinden in de eerste travee van de zuidbeuk. Lage aangebouwde sacristie met segmentboogvensters. Calvarie onder luifel (leien) en met houten wimberg met neogotische driepasboog tegen de noordgevel van de kapel van Caloen. Blauwhardstenen toegangspad met houten knielbankje en smeedijzeren armlantaarn.

Interieur met pseudobasicale opstand, bepleisterd en witbeschilderd. Spitsboogvormige scheibogenarcade steunend op ronde, blauwhardstenen zuilen op achthoekige sokkel en eenvoudige kapitelen. Houten spitstongewelven met neogotische beschildering en bakstenen kruisribgewelf met mangat in het torengedeelte. Zwartmarmere vloer, in het koor afgewisseld met witte marmer en twee stermtieven in de middenbeuk. Grafkapel van de familie van Caloen met witbepleisterde muren onder een spitstongewelf met neogotische beschildering. Vloer in roodgeel volksaardewerk

Meubilair Aankleding maakt deel uit van een neogotisch totaalconcept overwegend van de hand van Jean Bethune. Hij ontwerpt onder meer de altaren, preekstoel, doksaal en glas-in-loodramen.

Hoofdaltaar (1870-1873) gewijd aan de heilige Martinus uitgevoerd in marmer, witte kalksteen en hout door L. Blanchaert. Altaren (1873) in de noordelijke zijbeuk gewijd aan Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes, in de zuidelijke zijbeuk aan de heilige Barbara uitgevoerd door beeldhouwer Jules Van Nieuwenhuysse (Brugge). Altaar in de kapel van Caloen in 1852 uitgevoerd door Karel Geerts.

Blauwhardstenen doopvont met torenvormig, houten deksel, preekstoel (1874), koorbanken (1875) en biechtstoelen (1877) uitgevoerd door meubelmaker Charles Lenoir (Brugge).

Brandglasramen in het koor met afbeelding van 25 heiligen (1873) ontworpen en uitgevoerd door Jean Bethune. De vijf glasramen in de zuidbeuk, ontworpen door glazenier Samuel Coucke (Brugge) zijn afkomstig van de in 1972 gesloopte kapel van het kasteel van Emmaüs (zie Emmaüsdreef nr. 6). Glasramen in de kapel van Caloen in 1852 uitgevoerd door J.B. Capronnier.

Calvariekruis (1875) uitgevoerd door C. Picqué.

Kruisweg in terracotta ontworpen door J. De Visscher (Gent) is afkomstig van het voormalig bejaardentehuis (zie Ieperweg). Enkele 17de-eeuwse schilderijen. In de zuidbeuk: "De Heilige Dominicus ontvangt de rozenkrans uit de handen van Jezus met de hulp van Maria" door Jan Maes (Brugge), "Onze-Lieve-Vrouw met Kind", in de middenbeuk: "De kroning van Onze-Lieve-Vrouw", "Christus aan het kruis met Onze-Lieve-Vrouw, de Heilige Johannes en Maria Magdalena". Talrijke grafstenen en gedenkschriften onder meer in de familiekapellen. Hooghuys-orgel samen met het doksaal gebouwd in 1876 (inventaris.onroerenderfgoed.be).

2.2 architecturale mogelijkheden

2.2.1 grootte, opdeelbaarheid en inrichting

Zie ook 2.1

De plattegrond ontvouwt een - oorspronkelijk voorgeplaatste - vierkante westtoren, thans ingebouwd aan noordzijde door de doopkapel (1835) en aan zuidzijde door de grafkapel van de familie de Schietere de Loppem (1868-1870), een driebeukig schip van drie traveeën, een pseudotransept, een hoofdkoor en twee zijkoren van twee traveeën met driezijdige apsis. Tegen de noordbeuk een aanleunende eenbeukige kapel van de familie van Caloen, sacristie tegen het zuidkoor.

Geprofileerde spitsboogramen met twee- of drieledige vensters en oculi met gotisch maaswerk bestaande uit driepasbogen, driepassen en vierpassen. Westtoren met twee geledingen met een vierkante onderbouw, een achzijdige bovenbouw en een ingesnoerde naaldspits. Overhoeks geplaatste en verjongende steunberen, afzaten bekleed met leien. Mijterboogvormige ingang met geblokte kalkzandstenen omlijsting. Erboven een omlopend kordon en tweeledig spitsboograam. Spitsboogvormige galmgaten en drie uurwerken. Ronde traptoren onder kegeldak in de noordoosthoek.

Flankerende kapellen met tweeledige vensters in de westgevels en bekronende kruisen. Zijbeuken en koorapsis met overhoeks geplaatste steunberen, vlechtingen in de eindgevels van de noordbeuk. Tudorboogvormig, gedicht uitvaartsdeurtje onder kalkzandstenen druiplijst met gestrekte uiteinden in de eerste travee van de zuidbeuk. Lage aangebouwde sacristie met segmentboogvensters. Calvarie onder

luifel (leien) en met houten wimberg met neogotische driepasboog tegen de noordgevel van de kapel van Caloen. Blauwhardstenen toegangspad met houten knielbankje en smeedijzeren armlantaarn.

Interieur met pseudobasicale opstand, bepleisterd en witbeschilderd. Spitsboogvormige scheibogenarcade steunend op ronde, blauwhardstenen zuilen op achthoekige sokkel en eenvoudige kapitelen. Houten spitstongewelven met neogotische beschildering en bakstenen kruisribgewelf met mangat in het torengedeelte. Zwartmarmeren vloer, in het koor afgewisseld met witte marmer en twee stermtieven in de middenbeuk. Grafkapel van de familie van Caloen met witbepleisterde muren onder een spitstongewelf met neogotische beschildering. Vloer in roodgeel volksaardewerk.

		breedte (m)	lengte (m)	oppervlakte	af trek hoeken
Middenschip	1	9,6	13,85	132,96 m ²	
Zijbeuk Links	2	5,5	13,85	76,18 m ²	
Zijbeuk Rechts	3	5,5	13,85	76,18 m ²	
Portaal	4	4,15	5,15	21,37 m ²	
Berging Inkom L	5	1,9	4,35	8,27 m ²	
Berging Inkom R	6	1,9	4,2	7,98 m ²	
Kapel Van Caloen	7	3,5	4,15	14,53 m ²	
Kapel Voor Links	8	4,25	4,35	18,49 m ²	
Kapel Voor Rechts	9	4,6	4,6	21,16 m ²	
Hoogkoor & apsis	10	7,35	13,3	97,76 m ²	4,62
Koor Links	11	6,15	12,55	77,18 m ²	2,86
Koor Rechts	12	6,15	12,55	77,18 m ²	2,86
Sacristie	13	10,2	4,05	41,31 m ²	
Oksaal	14	2,6	2,25	5,85 m ²	
TOTAAL				676,38 m ²	666,04 m ²

2.2.2 voorzieningen (verwarming, sanitair, keuken, elektriciteit)

Aardgas (bron Kerkfabriek)

De CV -installatie bevindt zich in een kelderruimte los van het kerkgebouw, met toegang op 5 m ten ZO van de sacristie. De verwarming van het kerkgebouw gebeurt via een warmtewisselaar met warme lucht. In de kerk zijn in de middenbeuk 2 kruipkelders met roosters voor invoer van koude lucht en het uitblazen van warme lucht.

De aardgasmeter bevindt zich in een gesloten kast, buiten de kerk tegen de noordwand.

Elektriciteit (bron Kerkfabriek)

De teller voor dag- en nachttarief bevindt zich in de sacristie.

De bediening gebeurt vanaf een verdeelkast opgesteld in de sacristie. Deze is voorzien van genormeerde stroombeveiligingen en verliesschakelaars.

De bestaande verlichting wordt in de loop van 2017 (2e – 3e kwartaal) vervangen door energiezuiniger led-verlichting.

De verwarming van de sacristie gebeurt met accumulatiekachels.

De klokken worden elektrisch aangedreven, de aansturing gebeurt automatisch vanuit de sacristie, waar een atoomklok zorgt voor de tijdsbepaling.

In de doopkapel zit een schakeldoos om drijfkracht te voorzien buiten het kerkgebouw. De aansluiting zit aan de buitenwand van de kerk ten noorden van het toegangsportaal.

Beveiliging (bron Kerkfabriek)

De kerk is beveiligd tegen brand en inbraak.

In de toren is tot onder de klokkenstoel een sprinkler systeem aangebracht. De wateraansluiting bevindt zich buiten de kerk ten noorden van het kerkportaal.

De kerk is voorzien van een bliksem afleidingssysteem tegen stroom- en spanningspieken.

De kerk zal tijdens het meerjarenplan 2013 – 2019 voorzien worden van een diefstalbeveiliging met camerabewaking.

Water (bron Kerkfabriek)

De waterteller en toevoer bevindt zich in de sanitaire ruimte 9. Deze ruimte is opgedeeld in een toilet en een ruimte met aanrecht voor warm en koud water.

Het toilet is niet openbaar en enkel toegankelijk tijdens de diensten en overige manifestaties.

2.2.3 uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om deelruimtes af te splitsen

Georiënteerde kerk met omringend grasplein ter vervanging van het in 1952 verdwenen kerkhof. Aan noordzijde afgezet met een lage bakstenen muur onder ezelsrug, ten zuidoosten deels behouden haag en leilinden. Toegangspad is geflankeerd door ijzeren hekken.

Het gaat om een driebeukige kerk met toren, kapellen en sacristie, die in principe opdeelbaar is.

2.2.4 toegankelijkheid voor andersvaliden

Het trottoir aan de ingang van de kerk werd aangelegd met een hellend vlak.

2.2.5 aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurgoederen

Meubilair: aankleding maakt deel uit van een neogotisch totaalconcept overwegend van de hand van Jean Bethune. Hij ontwerpt onder meer de altaren, preekstoel, doksaal en glas-in-loodramen.

- Hoofdaltaar (1870-1873) gewijd aan de heilige Martinus uitgevoerd in marmer, witte kalksteen en hout door L. Blanchaert.
- Altaar (1873) in de noordelijke zijbeuk gewijd aan Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes.
- Altaar (1873) in de zuidelijke zijbeuk aan de heilige Barbara uitgevoerd door beeldhouwer Jules Van Nieuwenhuysse (Brugge).
- Altaar in de kapel van Caloen in 1852 uitgevoerd door Karel Geerts.
- Blauwhardstenen doopvont met torenvormig, houten deksel.
- preekstoel (1874), koorbanken (1875) en biechtstoelen (1877) uitgevoerd door meubelmaker Charles Lenoir (Brugge).
- Brandglasramen in het koor met afbeelding van 25 heiligen (1873) ontworpen en uitgevoerd door Jean Bethune.
- De vijf glasramen in de zuidbeuk, ontworpen door glazenier Samuel Coucke (Brugge) zijn afkomstig van de in 1972 gesloopte kapel van het kasteel van Emmaüs (zie Emmaüsdreef nr. 6).
- Glasramen in de kapel van Caloen in 1852 uitgevoerd door J.B. Capronnier.
- Calvariekruis (1875) uitgevoerd door C. Picqué.
- Kruisweg in terracotta ontworpen door J. De Visscher (Gent) is afkomstig van het voormalig bejaardentehuis (zie Ieperweg).
- Enkele 17de-eeuwse schilderijen:
  - In de zuidbeuk: "De Heilige Dominicus ontvangt de rozenkrans uit de handen van Jezus met de hulp van Maria" door Jan Maes (Brugge), "Onze-Lieve-Vrouw met Kind".
  - in de middenbeuk: "De kroning van Onze-Lieve-Vrouw", "Christus aan het kruis met Onze-Lieve-Vrouw, de Heilige Johannes en Maria Magdalena".
- Talrijke grafstenen en gedenkschriften onder meer in de familiekapellen.
- Hooghuis-orgel in redelijke staat samen met het doksaal gebouwd in 1876 (beschermd in combinatie met de kerk)

De kerk is in het bezit van een aantal door het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium geïnterpreteerde objecten. Deze objecten zijn opgenomen in de beschrijvende inventaris van de kerk. Het gaat in het bijzonder over (bron Kerkfabriek):

- Het zilveren reliekschrijn van de H. Martinus.
- Een gekroonde zilveren ciborie.
- De reliekhouder van het H. Kruis.
- Een stralenmonstrans.
- Het retabel op het hoofdaltaar.
- Verschillende epitafen en obiit's⁵.

---

⁵ Dit zijn de vierkante zwart geschilderde rouwborden met wapenschilden en overlijdensdatum van adellijke personen, die meestal achteraan in de kerk worden opgehangen. De kerk te Loppem beschikt over een collectie van obiit's.

- De neogotische preekstoel.
- De glasramen.

2.3 bouwfysische toestand

De kerk werd gerestaureerd in 2007 – 2010 en verkeert in een goede toestand. De kerkfabriek is lid van Monumentenwacht. De laatste inspectie dateert van 2012. De kerk en de toren werd geïnspecteerd volgens het gebruikelijke schema (bron Kerkfabriek). Het laatste inspectieverslag van Monumentenwacht vermeldt geen ernstige gebreken die de onmiddellijke aandacht opeisen. In de loop van 2017 wordt een inspectie door Monumentenwacht voorzien.

Voorziene / te plannen investeringen (bron Kerkfabriek):

De voorziene en te plannen investeringen zullen ingeschreven worden in de komende meerjarenplannen. Het gaat om:

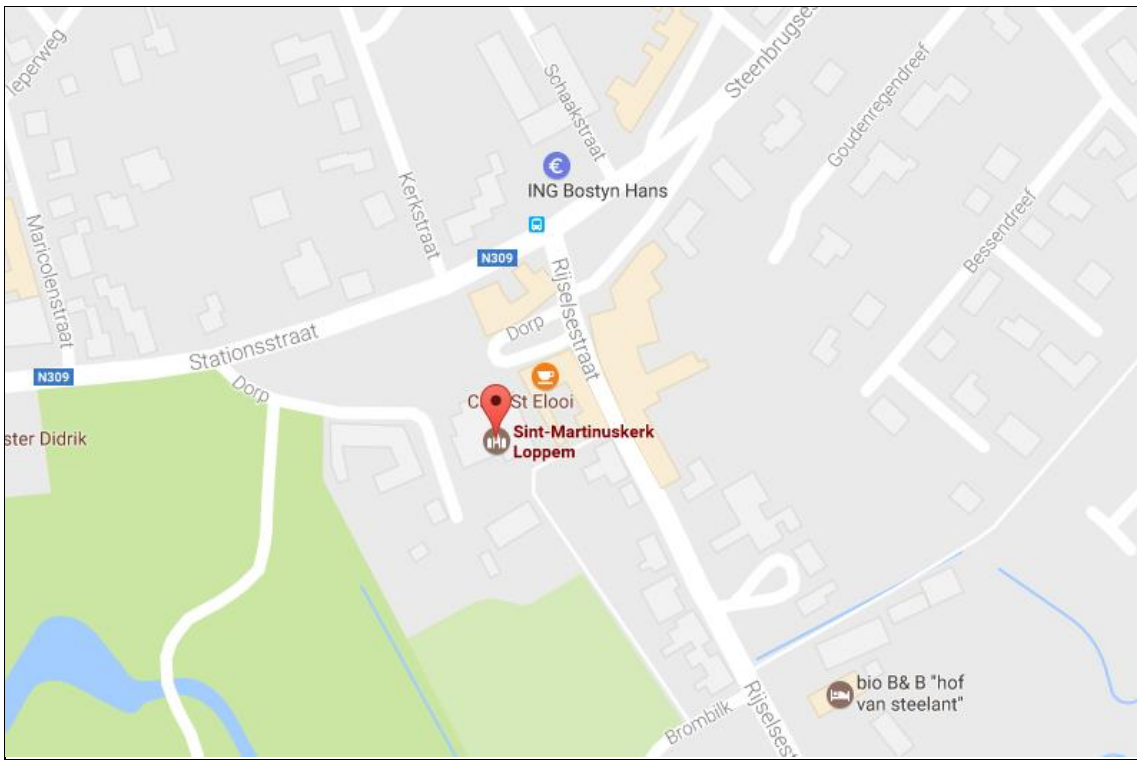
- Vernieuwing verlichting van het kerkinterieur. De klassieke verlichting wordt vervangen door LED-verlichting.
- Installatie van camerabewaking.
- Isoleren houten gewelven boven het schip van de kerk.
- Maatregelen treffen tegen opstijgend vocht noord muur en CV-kruipkelders.
- Restauratie, reinigen en herschilderen van het interieur van de kerk.
- Restauratie orgel.
- Vernieuwing verwarming in de sacristie.

3 situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Georiënteerde kerk met omringend grasplein ter vervanging van het in 1952 verdwenen kerkhof. Aan noordzijde afgezet met een lage bakstenen muur onder ezelsrug, ten zuidoosten deels behouden haag en leilinden. Toegangspad in blauwe hardsteen geflankeerd door ijzeren hekken gevat in blauwhardstenen pijlers met bekronende bol.

De kerk is gelegen in de beschermde dorpskom van Loppem. De pastoriewoning, het postpunt, het deelgemeentehuis, samen met een aantal kleinhandelszaken en horecazaken vormen de dichte omgeving. Het kerkhof is gelegen achter de pastoriewoning en grenst aan het kasteelpark Ter Mote. Bij de kerk is de markt gelegen, die gebruikt wordt als bovengrondse parking (80-tal auto's). Er is een vlotte bereikbaarheid met het openbaar vervoer. De halte Loppem Dorp bevindt zich vlakbij in de Stationsstraat. De halte wordt bediend door volgende lijnen:

- Lijn 72 Brugge – Loppem – Zedelgem (voorstadslijn met halffrequentie)
- Lijn 74 Brugge – Torhout – Roeselare (hoofdzakelijk in de spits, een beperkt aantal ritten in daluren)
- Lijn 27 Brugge – Kinopolis – Loppem (enkele ritten per dag)
- Belbus 79
- lijn 99 avondlijn Brugge – Loppem – Veldegem

4 beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De hoofdbestemming van het gebouw kadert in de katholieke eredienst met (bron Kerkfabriek)

- Om de twee weken weekendviering
- Om de twee weken, op donderdag, weekdagviering
- Schoolvieringen
- Doopsels
- Huwelijken
- Begravenissen
- Catechese.

Medegebruik vooral door parochiegemeenschap en de gemeente voor (bron Kerkfabriek):

- Voordrachten ≤ 2 / jaar
- Concerten ≤ 2 / jaar
- Kooroptredens ≤ 3 / jaar
- Theater-opvoeringen ≤ 2 / jaar
- Filmvoorstellingen ≤ 5 / jaar
- Tentoonstellingen ≤ 1 / jaar
- Info-momenten ≤ 1 / jaar
- Hoorzittingen ≤ 1 / jaar

Toeristisch gebruik (bron Kerkfabriek):

De kerk is open vanaf 8u30 tot 18 u.

De kerk heeft in het kader van het neogotische kasteel van Loppem, de families van Caloen, de Schietere en andere adellijke families, een zeker toeristisch belang door de werken van o.a. J.B. de Béthune, Samuel Coecke, de talrijke obit's⁶.

Er is mogelijkheid tot een geleid bezoek.

De kerkfabriek beschikt over een toeristische brochure.

5 onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie met plan van aanpak

5.1 onderbouwde visie op toekomstig gebruik en toekomstige visie

Het kerkgebouw van Loppem is een beschermd monument. Het is een belangrijk neogotisch gebouw van hoge historisch en kunsthistorische kwaliteit, dat deel uitmaakt van een beschermd dorpsgezicht en monumenten van de cluster Groot Kasteel – kerk – pastorie. Een mogelijke denkpiste voor dit kerkgebouw is een toekomstige museale–culturele bestemming, waarbij het interieur en meubilair zo ongeschonden mogelijk moet worden bewaard.

Gezien het beschermd karakter zal dit gebouw een belangrijke rol in de toekomst blijven spelen voor de eredienst in de gemeente. Valorisatie en nevenbestemming in de tijd is wenselijk, mits dit verzoenbaar is met het religieuze karakter van het gebouw en met zijn bescherming als monument.

5.2 plan van aanpak onderzoek toekomstige invulling nevenfuncties of herbestemming

In alle kerken in Zedelgem gaan nog erediensten door, daarnaast wordt ook ingezet op de organisatie van niet-liturgische activiteiten en activiteiten van nevenbestemming in de tijd. Alle betrokken partijen staan evenwel in een open communicatie met elkaar omtrent mogelijke wijzigingen of opportuniteiten in de (nabije) toekomst. Ook de burger zal vanaf dit moment via participatie betrokken worden.

---

⁶ Cf. supra.

PAROCHIEKERK ONZE-LIEVE-VROUW

1 identificatie

naam: Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw
ligging: Koning Albertstraat z.n., 8210 Zedelgem (Veldegem)
eigenaar: Kerkfabriek
bescherming(en): is vastgesteld als bouwkundig erfgoed Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw: 27/11/2011

Bron: Van Vlaanderen, Patricia, 01-01-2009, Vlaamse Gemeenschap
Bron: google maps

2 beschrijving

2.1 cultuurhistorische waarde

Parochiekerk van de Onze-Lieve-Vrouwparochie in vereenvoudigde neogotische stijl, gebouwd in 1863-1865 naar een ontwerp van provinciaal architect Pierre Buyck (Brugge). Kerk met ingang tegenover de Rembertstraat, geplaatst naar het zuidwesten en koor naar het noordoosten. Vanaf 1865 als proosdij Sint-Maria Veldegem en bij K.B. van 19 december 1896 als zelfstandige parochie, deel uitmakend van de gemeente Zedelgem. In 1920 wordt Veldegem een onafhankelijke gemeente, waarbij de begrenzing die van de parochie volgt.

Door de ontginning van het veld vanaf het eind van de 18de eeuw neemt ook de bevolking, voor een groot deel bestaande uit bezembinders en klompenmakers, toe. De onderpastoor van Zedelgem, Karel Lawaisse, geeft de bewoners sinds 1856 de nodige herderlijke zorgen. Pastoor Vuylsyteke vindt dat de, 'aan de rand van de beschaving levende bevolking', ver van de dorpskern verwijderd, nood heeft aan een eigen kerk en school. Eind 1860 stelt hij voor aan de gouverneur om zelf financiële hulp te verlenen voor de bouw van een kerk en een pastorie op de grond geschonken door de familie Muscar-de Mersemann, erfgenamen van de Gentse grootgrondbezitter Philippe Van Iseghem. Ondertussen heeft op vraag van de pastoor provinciaal architect Pierre Buyck al in 1860 plannen en bestek opgemaakt voor een kerk en een pastorie. De stenen voor de kerk worden lokaal gebakken op gronden, eveneens eigendom van Philippe Van Iseghems erfgenamen, in de omgeving van de Halfuurdreef en de Steenovenstraat. In de zomer van 1865 is de kerk afgewerkt en op 27 september wordt ze gewijd. De pastorie is dan al in gebruik. De eerste proost is Joseph Pattyn (tot 1868) opgevolgd door Franciscus Vercruysse (tot 1898).

In 1918 wordt de toren door Duitse troepen opgeblazen en pas in 1924-1925 heropgebouwd. In de jaren 1970 wordt de kerk gerestaureerd. De graven van het kerkhof krijgen in 1972 een andere rustplaats op de nieuwe begraafplaats langs de Steenovenstraat en het kerkhof wordt als plantsoen heraangelegd.

De kerk ligt aan een gekasseid plein afgeboord met plantsoenen. Op voormalige kerkhofgrond een gazon met linden waardoor een klinkerpad en waarlangs drie pijlerkapellen onder zadeldak met beelden van Sint-Jozef, Maria en de heilige Cornelius.

Driebeukige pseudobasilicale kerk onder zadeldak met voorgeplaatste toren ten zuidwesten van de hoofdbeuk, pseudotransept en koor met driezijdige afsluiting. Traditioneel materiaalgebruik, lokaal gebakken roodbruine baksteen gecombineerd met gele baksteen voor de deuromlijstingen en tandenlijst onder de dakgoot. Beperkt gebruik van natuursteen voor afzaten, waterlijsten en pinakels. Zadeldaken met leien. Centraal geplaatste toren op vierkante basis overgaand in een achthoekige klokkentoren onder ingesnoerde naaldspits en met overhoeks geplaatste, verjongende steunberen. Ingang met geprofileerde omlijsting en blanco boogveld, erboven een hoog spitsboograam. Klokkentoren met spitsboogvormige galmgaten en horloge. De traveeën worden afgescheiden door verjongende steunberen, de kerk wordt verlicht door eenvoudige spitsboogramen, tweeledig en met geprofileerde omlijsting bij het pseudotransept.

Bep leisterd en witbeschilderd interieur onder spitsongewelven in de hoofdbeuk en kruisribgewelven in de zijbeuken. Spitse scheibogenarcade steunend op vierkante pijlers. Vloer in gezoete, blauwe hardsteen. Kapellen gewijd aan Onze-Lieve-Vrouw (links van het koor) en aan de heilige Cornelius (rechts van het koor).

Meubilair. Eikenhouten preekstoel (afkomstig uit Lichtervelde) in rococostijl, in 1723 gebeeldhouwd door Pieter Van Wallegem (Lichtervelde), voet bestaande uit een dragende vrouwenfiguur, kuip met afbeelding van de vier evangelisten. De eikenhouten communiebank en gepolychromeerd retabel van het hoofdaltaar is in 1868 uitgevoerd door Henri Seynaeve. Orgel in 1980 gebouwd door de firma Loncke uit Zarren ter vervanging van een orgel uit 1926 en met gedeeltelijk hergebruik van het pijpwerk. Twee preekstoelen in neogotische stijl. Glasramen, in het koor gedeeltelijk uit 1908, en uit de tweede helft van de 20ste eeuw (inventaris.onroerendergoed.be).

2.2 architecturale mogelijkheden

2.2.1 grootte, opdeelbaarheid en inrichting

Zie ook 2.1

Bep leisterd en witbeschilderd interieur onder spitsongewelven in de hoofdbeuk en kruisribgewelven in de zijbeuken. Spitse scheibogenarcade steunend op vierkante pijlers. Vloer in gezoete, blauwe hardsteen. Kapellen gewijd aan Onze-Lieve-Vrouw (links van het koor) en aan de heilige Cornelius (rechts van het koor).

		breedte (m)	lengte (m)	oppervlakte	af trek hoeken
Middenschip	1	6,20	17,65	109,43 m ²	
Zijbeuk Links	2	3,70	16,25	60,13 m ²	
Zijbeuk Rechts	3	3,70	16,25	60,13 m ²	
Portaal	4	2,10	2,10	4,41 m ²	
Berging Voor Links	5	1,55	1,45	2,25 m ²	
Berging Voor Rechts	6	1,55	1,45	2,25 m ²	
Kapel Voor Links	7	3,25	2,90	9,43 m ²	
Kapel Voor Rechts	8	3,25	2,90	9,43 m ²	
Hoogkoor	9	6,45	13,30	85,79 m ²	
Apsis	10	6,45	6,50	41,93 m ²	4,59
Koor Links	11	3,25	7,05	22,91 m ²	2,86
Koor Rechts	12	3,25	7,05	22,91 m ²	2,86
Sas Achteraan Links	13	3,25	2,85	9,26 m ²	
Sas Achteraan Rechts	14	3,60	2,85	10,26 m ²	
Sacristie	15	5,45	5,45	29,70 m ²	
Techn. Berging & WC	16	4,95	5,00	24,75 m ²	
Kleine Berging	17	1,05	0,75	0,79 m ²	

		breedte (m)	lengte (m)	oppervlakte	af trek hoeken
Oksaal	18	6,50	4,15	26,98 m ²	4,50
Oksaal Berging	19	1,55	1,45	2,25 m ²	
TOTAAL				534.96 m ²	520,15 m ²

2.2.2 voorzieningen (verwarming, sanitair, keuken, elektriciteit)

Aanwezige technische voorzieningen (bron Kerkfabriek):

- sanitair en WC aanwezig, verbonden aan de sacristie en niet openvaar
- keuken: nihil
- stookinstallatie bediend met aardgas
- er is een camera bewakingssysteem aanwezig met vier camera's
- de watervoorziening gebeurt via het openbaar net
- naast de algemene toegang is de kerk voorzien van twee nooduitgangen
- geluidsinstallatie, synthesizer, orgel...aanwezig
- projectiescherm met beamer

2.2.3 uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om deelruimtes af te splitsen

De kerk ligt in het centrum van het dorp. Een eventuele uitbreiding is vooral mogelijk naar de noordoostelijke kant (richting tuin).

2.2.4 toegankelijkheid voor andersvaliden

De kerk is toegankelijk voor andersvaliden via de gelijkvloerse hoofdingang.

2.2.5 aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurgoederen

- Eikenhouten preekstoel (afkomstig uit Lichtervelde) in rococostijl, in 1723 gebeeldhouwd door Pieter Van Wallegem (Lichtervelde), voet bestaande uit een dragende vrouwenfiguur, kuip met afbeelding van de vier evangelisten.
- De eikenhouten communiebank en gepolychromeerd retabel van het hoofdaltaar is in 1868 uitgevoerd door Henri Seynaeve
- Orgel in 1980 gebouwd door de firma Loncke uit Zarren ter vervanging van een orgel uit 1926 en met gedeeltelijk hergebruik van het pijpwerk
- Twee preekstoelen in neogotische stijl.
- Glasramen, in het koor gedeeltelijk uit 1908, en uit de tweede helft van de 20ste eeuw
- Beeld van Sint-Cornelius.

2.3 bouwfysische toestand

In de jaren 1970 werd de kerk grondig gerestaureerd. De kerk verkeert in een goede toestand. Men overweegt restauratiewerken op basis van de opmerkingen van Monumentenwacht (bron Kerkfabriek).

3 situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk ligt aan een gekasseid plein afgeboord met plantsoenen. Op voormalige kerkhofgrond een gazon met linden waardoor een klinkerpad en waarlangs drie pijlerkapellen onder zadeldak met beelden van Sint-Jozef, Maria en de heilige Cornelius.

De kerk is gelegen op de Koning-Albertstraat – Koningin Astridstraat. Dit is de centrale ruggengraat van Veldegem waarlangs de belangrijkste handelszaken, voorzieningen en diensten liggen. Naast de kerk bevindt zich de lagere school, de pastorie en iets verder ligt de markt. Tegenover de kerk wordt op de site Develter (Koning Albertstraat 9-11) een dienstencentrum gebouwd met een ondergrondse parkeergarage, en waar ook een ontmoetingscentrum en gemeentelijk diensten zoals de bibliotheek zullen aanwezig zijn. Er kan bovengronds geparkeerd worden voor de pastorie en op het marktplein. De halte Veldegem Plaats bevindt zich aan het marktplein, in de korte nabijheid. De halte wordt bediend door:

- Lijn 74 Brugge – Torhout – Roeselare (hoofdzakelijk in de spits, een beperkt aantal ritten in daluren)
- Belbus 79.

4 beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Gebruik voor erediensten en voorbereiding van erediensten (bron Kerkfabriek):

- veertiendaagse viering eredienst
- doop-, huwelijk- en begrafenisvieringen
- eerste communie- en vormselviering. De voorbereidende ouderavonden vinden ook plaats in de kerk.
- vieringen van de school (eucharistie en gebedsdiensten)
- jaarlijkse eredienst in samenwerking met bezoekers domein Hoogveld

Gebruik socio-culturele verenigingen (bron Kerkfabriek):

- ontmoetingsplaats voor activiteiten van de spirituele vereniging "Touché".
- Lente- en herfstconcerten van de harmonie Kunst na Arbeid
- Concert van het jeugdkoor "Yembela"
- Tentoonstelling n.a.v. 145 jaar parochie Veldegem
- Orgelconcerten: vorig jaar n.a.v. het 150 jarig bestaan van de parochie
- Jaarlijkse dierenzegening georganiseerd door KVLV en Landelijke Gilde n.a.v. de Corneliusfeesten.
- repetitieplaats voor de koren Variant, OKRA en Yembela
- gebruikt voor Davidsfonds activiteiten (Pecha Kutcha e.a.)

Toeristisch gebruik: de kerk is iedere dag open en te bezoeken.

Andere:

- afwisselend met de buurgemeenten tentoonstelling door cultuurdienst gemeente
- gebruikt door TABOR voor info of nieuwjaarsbijeenkomst
- hoorzitting gemeente

5 onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie met plan van aanpak

5.1 onderbouwde visie op toekomstig gebruik en toekomstige visie

De Onze-Lieve-Vrouw kerk van Veldegem ligt in het centrum van de woonkern, en is vrijwel aanpalend aan het nieuw dienstencentrum site Develter. Het gebouw heeft interessante mogelijkheden in zich om complementair gebruikt te worden met het dienstencentrum, en dit vooral voor culturele doeleinden (zoals theater, muziek, enz...). Een mogelijke piste in de toekomst zou kunnen bestaan om het kerkgebouw meer en meer voor culturele activiteiten in te gebruiken, zodat ook de huidige werking van (het parochiaal centrum) Het Lokaal bv. rond toneel in het geheel van de site Develter / Kerk kan worden opgenomen, waardoor de huidige gebouwen van Het Lokaal voor andere doeleinden kunnen worden aangewend.

Momenteel is het kerkgebouw in dienst voor zijn huidige religieuze bestemming, dit zal nog enige tijd het geval zijn. Indien er zich opportuniteiten voordoen zou deze kerk wel in aanmerking komen voor onderzoek naar neven- of herbestemming gezien zijn niet-beschermd karakter.

5.2 plan van aanpak onderzoek toekomstige invulling nevenfuncties of herbestemming

In alle kerken in Zedelgem gaan nog erediensten door, daarnaast wordt ook ingezet op de organisatie van niet-liturgische activiteiten en activiteiten van nevenbestemming in de tijd. Alle betrokken partijen staan evenwel in een open communicatie met elkaar omtrent mogelijke wijzigingen of opportuniteiten in de (nabije) toekomst. Ook de burger zal vanaf dit moment via participatie betrokken worden.

BIBLIOGRAFIE

Dimitri Stevens. Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Onbevlekt, Veldegem [deelgemeente in gemeente Zedelgem - BE] (1863-). In: ODIS. Record last modified date: 19 augustus 2014. Available from World Wide Web: http://www.odis.be/Ink/OB_2111 (geraadpleegd op 16 maart 2017).

Dimitri Stevens. Parochiekerk Sint-Andreas, Aartrijke [deelgemeente in gemeente Zedelgem - BE] (1897-). In: ODIS. Record last modified date: 19 augustus 2014. Available from World Wide Web: http://www.odis.be/Ink/OB_2852 (geraadpleegd op 16 maart 2017).

Dimitri Stevens. Parochiekerk Sint-Eligius, Zedelgem [gemeente in arrondissement Brugge - BE] (1959-). In: ODIS. Record last modified date: 19 augustus 2014. Available from World Wide Web: http://www.odis.be/Ink/OB_2853 (geraadpleegd op 16 maart 2017).

Dimitri Stevens. Parochiekerk Sint-Martinus, Loppem [deelgemeente in gemeente Zedelgem - BE] ([1600]-). In: ODIS. Record last modified date: 19 augustus 2014. Available from World Wide Web: http://www.odis.be/Ink/OB_1287 (geraadpleegd op 16 maart 2017).

Katlijn Vanhulle. Parochiekerk Sint-Laurentius, Zedelgem [gemeente in arrondissement Brugge - BE] ([1350]-). In: ODIS. Record last modified date: 19 augustus 2014. Available from World Wide Web: http://www.odis.be/Ink/OB_1389 (geraadpleegd op 16 maart 2017).

Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/210082> (geraadpleegd op 16 maart 2017).

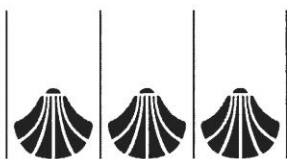
Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Sint-Andreaskerk, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/209505> (geraadpleegd op 16 maart 2017).

Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Parochiekerk Sint-Elooi, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/209390> (geraadpleegd op 16 maart 2017).

Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Parochiekerk Sint-Laurentius, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/209337> (geraadpleegd op 16 maart 2017).

Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Parochiekerk Sint-Martinus, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/209818> (geraadpleegd op 16 maart 2017).

Gemeente Zedelgem

UITTREKSEL UIT HET NOTULENBOEK VAN HET SCHEPENCOLLEGE

ZITTING VAN HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN SCHEPENEN VAN

11 APRIL 2017

Aanwezig: Annick Vermeulen, burgemeester-voorzitter,
Arnold Naessens, Patrick Arnou, Noël Baesens, Jurgen Dehaemers, Peter Haesaert,
Ann Devriendt, schepenen,
Sabine Vermeire, gemeentesecretaris

Verontschuldigd: Geert Verhegge, schepen

Afwezig:

48. Secretariaat - Toekomstvisie kerkelijke gebouwen - beslissing**A. UITGANGSPUNTEN**

- a) Het behoud van vijf kerkgebouwen voor de eredienst lijkt in de toekomst onhoudbaar. Het dalend aantal bedienaars van de eredienst zal allicht trouwens ook niet toelaten om al deze kerken nog te bedienen. Het aantal weekendmissen is in korte tijd nu al ernstig gedaald. Het wordt moeilijk – ook financieel - om met een sterk dalend aantal misgangers het behoud van vijf kerken voor de eredienst te verantwoorden.
- b) Alle vijf de kerkgebouwen liggen midden van een eigen woonkern, en maken er het fysiek en landschappelijk hart van uit. Door hun monumentaliteit vormen ze het meest zichtbepalend gebouw van elke kern.
- c) Er zijn twee kerkgebouwen (Zedelgem/Sint-Laurentius en Loppem) beschermd als monument. Deze gebouwen moeten ook naar interieur onveranderd bewaard blijven, en kunnen dus allicht enkel voor bepaalde vormen van mede-gebruik in aanmerking komen. De drie andere kerkgebouwen zijn niet beschermd, zodat de mogelijkheden tot herbestemming of mede-gebruik aanzienlijk groter zijn.
- d) Vastgesteld moet worden dat de kerk van Loppem door het gave neo-gotisch interieur, en door het feit dat ze met het Groot Kasteel en de pastorie een historische en kunsthistorische eenheid uitmaakt, zich goed zou lenen voor een museale en/of culturele bestemming, zeker ook door de nabijheid van de stad Brugge.
- e) Alle kerken kennen nu reeds bepaalde vormen van vooral cultureel mede-gebruik.

B. OVERLEGTRAJECT

Omtrent deze toekomstvisie kerkelijke gebouwen werd navolgend overleg georganiseerd:

- a) Een eerste bespreking gebeurde binnen het college van burgemeester en schepenen, en op deze basis werd een ontwerpnota opgemaakt.
- b) Daarna volgde een officieuze bespreking met de voltallige gemeenteraad.
- c) Nadien was er een grondige bespreking binnen de federale stuurgroep van de gezamenlijke Zedelgemse parochies.

- d) Dit werd gevolgd door een individuele bespreking met elk van de 5 kerkfabrieken afzonderlijk.
- e) Er gebeurde tenslotte ook een bredere voorstelling en bespreking in elk van de vijf parochies, waarop parochiale verantwoordelijken en mensen uit het verenigingsleven waren uitgenodigd.

C. RESULTATEN VAN DE BESPREKINGEN

Uit de bespreking kwam naar voor dat volgende zaken ruim gedragen worden:

- a) Er is een brede consensus dat er op termijn effectief geen vijf kerken voor de eredienst zullen moeten of kunnen behouden worden.
- b) In eerste instantie lijkt iedereen het er mee eens dat er nu reeds onmiddellijk gezocht wordt naar een breder (mede-) gebruik van alle kerkgebouwen. Dit mede-gebruik kan zich bijvoorbeeld situeren in de culturele sector (was eigenlijk nu al het geval - zie hiervoor), maar ook op andere vlakken moet dit kunnen, voor zover het niet in strijd is met het respect voor de religieuze roeping van het gebouw. Er wordt ook vanuit parochiale kant gevraagd om er voor te zorgen dat het mede-gebruik minstens voorlopig toelaat om ook de religieuze vieringen in de kerken te kunnen laten doorgaan.
- c) Slechts een kleine minderheid meent dat een sloping van één of meerdere van de kerken kan overwogen worden. Een grote meerderheid is daartegen gekant, en dit nog los van eventuele religieuze overtuiging. Er wordt op gewezen dat deze gebouwen telkens ruimtelijk en landschappelijk het hart vormen van de woonkern in kwestie, zodat het verdwijnen ervan het karakter van die kern onherstelbaar zou schenden.
- d) Gezien hun bescherming als monument, en het feit dat hun herbestemming hierdoor dus het moeilijkst is, lijkt het algemeen logisch te zijn dat de kerkgebouwen van Zedelgem/Sint-Laurentius en Loppem het langst voor de eredienst worden bestemd.
- e) Vanuit parochiale kant wordt ook gevraagd om ervoor te zorgen dat – wanneer het aantal kerkgangers en bedienaars in de toekomst terug zou stijgen – er nog voldoende kerkgebouwen nuttig beschikbaar zouden zijn of opnieuw zouden kunnen worden gemaakt voor de eredienst.

D. BESLUIT

Op basis van het bovenstaande worden volgende besluiten aangenomen :

- a) Er wordt voor geopteerd om de vijf kerkgebouwen fysiek te behouden, en dus geen enkel kerkgebouw te slopen.
- b) Voor wat de drie niet-beschermde kerkgebouwen betreft, lijkt Zedelgem/Sint-Elooi bouwfysisiek het gemakkelijkst herbestembaar te zijn (bijvoorbeeld geen pilaren). Bovendien kan het gebouw op het eerste gezicht een interessante rol vervullen in de uitbouw van de gemeenschapsvoorzieningen voor de woonkern van Zedelgem/Sint-Elooi, waarvan het inwonersaantal in de komende jaren aanzienlijk zal toenemen.
  - Er wordt dan ook voorgesteld om het kerkgebouw Zedelgem/Sint-Elooi het eerst volledig aan de eredienst te onttrekken, en er actief een andere bestemming voor te zoeken. De gemeente heeft zelf een aantal mogelijkheden in gedachten (bijvoorbeeld lokaal dienstencentrum en accommodatie voor gemeenschapsvorming), die op korte termijn zouden worden onderzocht.
  - Zolang er geen nieuwe bestemming is gevonden, blijft het kerkgebouw wel in dienst voor zijn huidige religieuze bestemming. Dit zal dus zeker nog enige tijd het geval zijn.
- c) Het kerkgebouw van Veldegem ligt in het centrum van de woonkern, en is vrijwel aanpalend aan het nieuw dienstencentrum site Develter. Het gebouw heeft interessante mogelijkheden in zich om complementair gebruikt te worden met het dienstencentrum, en dit vooral voor culturele

doeleinden (zoals theater, muziek, enz...).

Er wordt dan ook voor geopteerd om in de toekomst het kerkgebouw meer en meer in die zin te gebruiken, zodat ook de huidige werking van Het Lokaal in het geheel van de site Develter / Kerk kan worden opgenomen, waardoor de huidige gebouwen van Het Lokaal voor andere doeleinden kunnen worden aangewend.

Dit nieuw gebruik van het kerkgebouw moet desdanig worden georganiseerd dat het – zeker nog een tijd lang – ook nog mede-gebruik voor de eredienst toelaat.

Vanuit Veldegem komt ook een vraag om gebruik te kunnen maken van het kerkgebouw voor hedendaagse zingeving in de brede zin. Dit lijkt – mits de nodige aandacht en afspraken – mogelijk te kunnen zijn en zal nader worden onderzocht.

- d) Het kerkgebouw van Aartrijke ligt in het centrum van de woonkern, en is heel ruim van volume. Het centrum Jonkhove voorziet reeds in heel veel mogelijkheden, waardoor het kerkgebouw daaraan nog moeilijk iets kan toevoegen. Hoewel andere bestemmingen dus niet voor de hand liggen, wordt ook hier gezocht. Een mogelijke piste zou kunnen bestaan in een begraafplaats binnen de kerk, nu de begraafplaats van deze kern binnen enkele jaren vol zal zijn. Ook hier is het zo dat de nieuwe bestemming zeker nog een tijd lang mede-gebruik voor de eredienst moet kunnen toelaten.
- e) Het kerkgebouw van Loppem is een beschermd monument. Het is een belangrijk neo-gotisch gebouw van hoge historische en kunsthistorische kwaliteit, dat deel uitmaakt van een beschermd dorpsgezicht en monumenten van de cluster Groot Kasteel – kerk – pastorie. Dit kerkgebouw leent zich sterk voor een toekomstige museale – culturele bestemming. Dit zou kunnen worden gecombineerd worden met een gemeenteweerschrijdend gelegenheidsgebruik voor bijzondere vieringen, zoals uitvaarten en huwelijken. Er wordt voor geopteerd voor dit gebouw dus verder voor de eredienst te behouden, eventueel wel specifiek gericht op bepaalde vieringen, en in combinatie met een museale – culturele bestemming. Deze toekomstvisie betekent dat het gebouw naar interieur en meubilair zo ongeschonden mogelijk moet worden bewaard. Dit komt trouwens ook overeen met zijn bescherming als monument.
- f) Het kerkgebouw van Zedelgem/Sint-Laurentius is een beschermd monument.
- Het is centraal gelegen in de fusiegemeente, en ligt onmiddellijk naast het civiele administratief hart van de gemeente.
  - Er wordt voor geopteerd om dit gebouw te bestemmen als centraal kerkgebouw, bestemd voor de eredienst in de gemeente, waar ook in de toekomst – bij een verdere daling van de kerkgangers en bedienaars – eventueel als enige de gewone religieuze vieringen nog kunnen doorgaan. Ook hier moet evenwel een zo breed mogelijk mede-gebruik worden gestimuleerd, uiteraard mits dit verzoenbaar is met het religieuze karakter van het gebouw, en met zijn bescherming als monument.

NAMENS HET SCHEPENCOLLEGE:

S. Vermeire
secretaris (get.)

A. Vermeulen
voorzitter (get.)

VOOR EENSLUIDEND VERKLAARD AFSCHRIFT:

S. Vermeire
secretaris

A. Vermeulen
burgemeester

Beste

Betreft kerkenbeleidsplan Zedelgem en de weg naar een Kerkenplan besluit.

In de periode van 2012-2014 werd er in elke kerkfabriek meerdere gesprekken gevoerd over het gebruik en de toekomst van de kerken. Via het CKB (toen onder leiding van Andre Ramon voorzitter) werd een visie ontwikkeld samen met Patrick Arnou vertegenwoordiger – schepen van de gemeente Zedelgem.

Deze visie ontwikkelde zich tot een Kerkenplan met ruggenspraak met de betrokken besturen. De schepen heeft na bespreking in de gemeenteraad dit plan toegelicht in elke kerk in een open beraad voor alle geïnteresseerden.(kerkbesturen, parochieraden, gebruikers). Dit gebeurde eind 2015 begin 2016. Toen werd het stil want de plannen waren klaar.

Door het opnieuw bewerken om aan de huidige vraag van de regering te voldoen daar enkele dossiers anders van tafel zouden geveegd worden voor subsidies wordt er in versneld tempo een vernieuw dossier gemaakt. Dit dossier neemt de besproken visie en het oorspronkelijk beleidsplan over.

Tot daar de korte, heel summiere, samenvatting van het Kerkenplan.

Voor verdere informatie
Johan Gryp
Voorzitter CKB
Johangryp3@gmail.com

Brugge, 16 juni 2017

Aan het centraal kerkbestuur
van de gemeente Zedelgem
Minnezangerstraat 19
8211 Aartrijke

Geachte heer voorzitter,
Geachte leden,

Betreft :
kerkenbeleidsplan Zedelgem
uw schrijven van 5 juni 2017
goedkeuring door het erkend representatief orgaan

Het door het centraal kerkbestuur Zedelgem aan het bisdom Brugge overgemaakte kerkenbeleidsplan werd voorgelegd aan de bijeenkomst van de beleidsploeg van het bisdom Brugge van 16 juni 2017.

Het voorgelegde kerkenbeleidsplan voorziet voor de 5 parochiekerken in de gemeente Zedelgem in gebruik eredienst met valorisatie.

De diocesane beleidsploeg heeft geen bezwaren bij het voorgelegde kerkenbeleidsplan en de daarin opgenomen visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie voor de 5 parochiekerken in de gemeente Zedelgem.

Voor een aantal kerken is sprake van mogelijke toekomstige opportuniteiten inzake neven- en herbestemming. Op dat moment dient de vraag officieel gesteld te worden aan het bisdom en zal de situatie in concreto beoordeeld worden overeenkomstig de richtlijnen van de Vlaamse bisschoppen.

Na de bespreking in de beleidsploeg verleent monseigneur Lode Aerts, bisschop van Brugge, in zijn hoedanigheid van erkend representatief orgaan goedkeuring aan het kerkenbeleidsplan Zedelgem.

Gelieve de gemeente Zedelgem, de pastoraal verantwoordelijken en de kerkfabrieken van deze goedkeuring op de hoogte te brengen.

Eventuele wijzigingen aan dit kerkenplan dienen opnieuw ter goedkeuring aan de bisschop van Brugge voorgelegd te worden.

In opdracht voor monseigneur Lode Aerts,

Bart Vercauteren
Bisschoppelijk gedelegeerde

Bisdom Brugge - dienst kerkfabrieken

Faciliteiten - Kerkenbeleidsplan - goedkeuring
De gemeenteraad beslist op basis van het volgende:

Wettelijk kader

- het gemeentedecreet van 15 juli 2005, en latere wijzigingen, meer bepaald artikels 42 en 43, betreffende de bevoegdheden van de gemeenteraad
- het Onroerenderfgoeddecreet, zoals gewijzigd tot op heden

Aanleiding

- de opmaak van een kerkenbeleidsplan is een wettelijke verplichting, wil men voor (al dan niet reeds ingediende) restauratiedossiers aan als monument beschermde kerken nog beroep kunnen doen op subsidies

Procedure

- verschillende overlegmomenten werden georganiseerd met ondermeer de gemeenteraad, het schepencollege, de kerkfabrieken en de parochies omtrent de opmaak van dit kerkenbeleidsplan en de erbijhorende visienota
- in de zitting van het college van burgemeester en schepenen van 11 april 2017 werd de toekomstvisie voor de verschillende kerkgebouwen reeds principieel goedgekeurd
- in de zitting van de gemeenteraad van 1 juni 2017 werd het ontwerp van kerkenbeleidsplan ook reeds principieel goedgekeurd
- intussen werd het voorliggende kerkenbeleidsplan ook nagezien en positief geadviseerd door het CRKC (Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur)
- op 16 juni 2017 werd het kerkenbeleidsplan goedgekeurd door het Bisdom Brugge

Visum

-

Motivering

- voor alle vijf de kerkgebouwen op het grondgebied van de gemeente werd een - breed gedragen - toekomstplan opgesteld, dat intussen ook door het Bisdom werd aanvaard
- geen enkel kerkgebouw wordt gesloopt
- op (relatief) korte termijn wordt in eerste instantie enkel de kerk van Zedelgem / Sint-Elooi aan de eredienst onttrokken en wordt hiervoor een (gemeenschapsvormende) alternatieve functie gezocht
- de andere vier kerkgebouwen blijven tot nader order voor de eredienst behouden, maar zullen ook elk gebruikt worden voor een passend mede-gebruik. In de kerkgebouwen van Zedelgem / Sint-Laurentius en Loppem / Sint-Martinus zal dit mede-gebruik meer beperkt worden dan in Veldegem of Aartrijke, gelet op het feit dat Sint-Laurentius en Sint-Martinus als monument beschermd zijn en dus zowel qua exterieur als qua interieur ongeschonden bewaard moeten blijven

Dossierstukken

- kerkenbeleidsplan

Besluit

Artikel 1.- De gemeenteraad keurt het kerkenbeleidsplan voor de kerken op het grondgebied van groot-Zedelgem goed.

Artikel 2.- Het kerkenbeleidsplan zal nu officieel ingediend worden bij de diensten van Onroerend Erfgoed voor definitieve goedkeuring.